

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

**VENÄJÄN NUORISOJÄRJESTÖT ASEVOIMIEN TAISTELUPOTEN-
TIAALIN RAKENTAJINA**

Tutkielma

Kapteeniluutnantti
Kari Tarvainen

Esiupseerikurssi 64
Merisotalinja

Huhtikuu 2012

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi Esiupseerikurssi 64	Linja Merisotalinja
Tekijä Kapteeniluutnantti Kari Tapio TARVAINEN	
Tutkielman nimi VENÄJÄN NUORISOJÄRJESTÖT ASEVOIMIEN TAISTELUPOTENTIAALIN RAKENTAJINA	
Oppiaine johon työ liittyy Strategia	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika Huhtikuu 2012	Tekstisivuja 54 Liitesivuja -
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Venäjällä on vahva pyrkimys palauttaa Neuvostoliiton hajoamisen yhteydessä menetetty suurvalta-asema. Suurvalta-ajattelun mukaiset toimenpiteet näkyvät laajasti. Turvallisuuspolitiikan osalta erityisesti asevoimien kehittäminen nähdään tärkeäksi tekijäksi. Asevoimien taistelupotentiaalin strategisen tason määritelmä pitää sisällään materiaalisia ja henkisiä voimia. Taistelupotentiaalin tutkimus painottuu usein nimenomaan materiaalsiin tekijöihin ja lukuarvoihin, kuten kaluston määrään tai joukkojen vahvuuteen. Ilman osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä uusimmastakaan kalustosta ei ole hyötyä. Rekrytointi on asevoimien keskeinen haaste kaikkien henkilöstöryhmien osalta. Nuorison kasvattamiselle tai nuorisoon vaikuttamiselle on tarve, koska lakisääteisen asepalveluksen suorittaa monista syistä johtuen alle puolet asevelvollisista. Nuorisojärjestöjen toiminnalla, erityisesti patriootisella kasvatuksella ja esisotilaallisella koulutuksella, vastataan osaltaan tähän haasteeseen.</p> <p>Tutkimuksen päämääränä on selvittää sotilaallisesta näkökulmasta Naši- ja DOSAAF-järjestöjen historia, nykytila, tavoitteet ja toiminta osana Venäjän suurvalta-ajattelua sekä niiden merkitys Venäjän asevoimien taistelupotentiaalille. Naši on vuonna 2005 perustettu, periaatteessa itsenäinen, mutta Kremlille uskollinen poliittinen nuorisojärjestö. DOSAAF on jo Neuvostoliiton aikana toiminut, uusimuotoisena vuonna 2009 perustettu valtiollinen vapaaehtoisjärjestö, joka toimii yhteistyössä maa-, meri- ja ilmavoimien kanssa.</p> <p>Tutkimus on kvalitatiivinen asiakirjatutkimus. Metodina on käytetty primäärilähteiden analysoinnin osalta sisällönanalyysia, jossa on sovellettu induktiivista eli aineistolähtöistä tutkimustapaa. Primäärilähteinä on käytetty Venäjän federaation virallisia asiakirjoja, järjestöjen kotisivuja ja niiden sisältämiä asiakirjoja.</p> <p>Našin osuus asevoimien taistelupotentiaalin rakentumisessa voidaan yleistää käsittävän ainakin patriootisen kasvatuksen, tulevaisuuden johtajien sekä hyvän fyysisen kunnon ja terveet elämäntavan omaavaan nuorison kasvattamisen. DOSAAF:n osalta taistelupotentiaalille tärkeää toimintaa ovat patriootinen kasvatusta, esisotilaallinen koulutus, ammatillinen koulutus sotilas- ja siviiliammatteihin, yleinen maanpuolustuskoulutus ja fyysinen kasvatusta.</p> <p>Tutkimuksen tuloksena todetaan Našilla olevan välillinen ja melko vähäinen merkitys asevoimien taistelupotentiaalille. Taistelupotentiaalin määritelmän näkökulmasta Našin merkitys on suurin moraalisesta hengen luojana. Lisäksi Našilla on merkitys asevoimien henkilöstöön ja valmiuteen. DOSAAF:n merkitystä asevoimien taistelupotentiaalille voidaan pitää merkityksellisenä. DOSAAF:lla on merkitys asevoimien henkilöstöön, kykyyn käyttää kalustoa, valmiuteen, henkilöstön moraalisesta henkeen ja henkilöstön koulutustasoon. DOSAAF:n merkitys tulee lisääntymään lähivuosien aikana järjestön laajentaessa toimintaansa. DOSAAF:n toiminnan laajentamisen aikataulu ja tavoitteet ovat kunnianhimoiset ulottuen Venäjän asevoimien varusteluohjelman tavoin vuoteen 2020.</p>	
<p>AVAINSANAT</p> <p>DOSAAF, Naši, nuorisojärjestö, taistelupotentiaali, asevoimat, Venäjä, varusteluohjelma</p>	

TUTKIELMAN SISÄLLYSLUETTELO

1	JOHDANTO	1–5
1.1	Tutkimuksen tausta	1
1.2	Tutkimuksen tavoite ja rajaukset	2
1.3	Teoria, tutkimusmenetelmät ja käsitteet	3
2	NUORISOJÄRJESTÖJEN TAUSTA JA TAVOITTEET	6–24
2.1	Venäjän poliittisten nuorisojärjestöjen kenttä	6
2.2	Venäjän suurvalta-ajattelu ja kansallisen identiteetin erityispiirteitä	8
2.3	Naši-järjestö	
2.3.1	Historia ja nykytila	12
2.3.2	Tavoitteet	16
2.4	DOSA AF-järjestö	
2.4.1	Historia ja nykytila	18
2.4.2	Tavoitteet	22
3	MERKITYS ASEVOIMIEN TAISTELUPOTENTIAALILLE	25–41
3.1	Asevoimien taistelupotentiaali	25
3.2	Naši-järjestön toiminta ja merkitys taistelupotentiaalille	28
3.3	DOSA AF-järjestön toiminta ja merkitys taistelupotentiaalille	35
4	JOHTOPÄÄTÖKSET	42–46
	LÄHTEET	47–54

VENÄJÄN NUORISOJÄRJESTÖT ASEVOIMIEN TAISTELUPOTENTIALIN RAKENTAJINA

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta

Venäjän omakuvaan kuuluu ajatus suuruudesta. Asema kansainvälisessä politiikassa perustuu pysyvään jäsenyyteen YK:n turvallisuusneuvostossa, ydinasemahtiin ja osaltaan myös Neuvostoliiton perintöön. Venäjän asemaa on vahvistanut sen strateginen asema energiantuottajana ja pääosin energiavaroihin pohjautunut talouskasvu. Venäjän kohonnut itsetunto näkyy pyrkimyksenä palauttaa suurvalta-asema.¹

Venäjän talouskasvu ja kansainvälistä poliittisesti vahvistunut asema luovat edellytykset kehitykselle ja suurvalta-ajattelun mukaisten toimenpiteiden toteutukselle. Nämä toimenpiteet suuntautuvat muun muassa energia-, sisä-, talous-, turvallisuus- ja ulkopolitiikan sektoreille. Venäjän turvallisuuspolitiikan osalta tämä tarkoittaa erityisesti asevoimien *taistelupotentiaalin* kehittämistä.²

Venäläinen strategisen tason määritelmä asevoimien *taistelupotentiaalille* pitää sisällään materiaalisia ja henkisiä voimia³. Venäjän asevoimien *taistelupotentiaalin* tutkimus painottuu usein nimenomaan materiaaliin tekijöihin ja pelkkiin lukuihin, kuten kaluston määrään tai joukkojen vahvuuteen. Tämä on luonnollista, koska henkisten tekijöiden mittaaminen tai arvioiminen ei ole yhtä konkreettista kuin kalusto- tai henkilömäärien esittäminen.

Venäjän asevoimille on tärkeää yhteiskunnan positiivinen suhtautuminen asevoimiin, mutta ennen muuta hyvän ja motivoituneen henkilöstön rekrytointi niin asepalvelukseen kuin asevoimien sotilas- ja siviilitehtäviin. Rekrytointi on haaste sekä laadun että määrän osalta. Hen-

¹ Ulkoasiainministeriö: *Venäjä-toimintaohjelma*, Valtioneuvoston periaatepäätös, 16.4.2009, s. 6–7.

² Valtioneuvosto: *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009*, Valtioneuvoston selonteko, VNS, 23.1.2009, s. 31–35.

³ Taistelupotentiaalin määritelmä on esitetty tarkemmin luvussa 3.1.

kilöistön moraalinen henki on *taistelupotentiaalin* tärkeä osa. Siihen voidaan vaikuttaa esimerkiksi patrioottisen kasvatuksen⁴ ja esisotilaallisen koulutuksen keinoin. Sitä varten Venäjällä on laadittu patrioottisen kasvatuksen ja esisotilaallisen koulutuksen ohjelmia.

Moraaliseen henkeen voidaan vaikuttaa myös nuorison avulla. Nuorisokasvatuksella on Venäjällä pitkät perinteet jo Neuvostoliiton ajoilta. Nykyään enemmistö venäläisistä pitää nuorten osallistumista poliittiseen elämään tärkeänä⁵. Vain pieni osa nuorista osallistuu minkäänlaiseen poliittiseen tai järjestötoimintaan⁶. Kuitenkin 2000-luvun alusta alkaen on Venäjällä syntynyt useita eri tarkoituksia tavoittelevia poliittisia nuorisojärjestöjä. Niiden ajoittain radikaalikin toiminta on herättänyt julkisuutta myös Venäjän ulkopuolella. Venäjän nuorisojärjestöjen, erityisesti Naši-järjestön, toiminta Tallinnan pronssisoturikiistaan liittyen huhtitoukokuussa 2007 sekä kesäisin järjestettävä nuorten innovaatiofoorumi Seliger ovat lisänneet järjestöjen tunnettavuutta myös kansainvälisesti. Toiminnan painopiste on kuitenkin Venäjällä. Internetin leviämisen ja sosiaalisen median käytön kasvun on arvioitu vahvistavan myös poliittisten nuorisojärjestöjen asemaa.

Suomen Puolustusministeriön kustantamassa julkaisussa nuorisojärjestöjen toiminta nimetään jopa uudeksi Venäjän psykologisiin reaktioihin liittyväksi riskitekijäksi, johon Suomen tulisi varautua. Nuorisojärjestöjen toiminta nähdään mahdollisena painostusinstrumenttina hakkeiden ja esimerkiksi valtion kontrollissa tai omistuksessa olevien yritysten tavoin. Ne liittyvät julkaisun mukaan epäsuoriin, ei-valtiollisiin toimiin.⁷

1.2 Tutkimuksen tavoite ja rajaukset

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää *sotilaallisesta* näkökulmasta käsiteltävien nuorisojärjestöjen historia, nykytila, tavoitteet ja toiminta osana Venäjän *suurvalta-ajattelua* sekä niiden mahdollinen merkitys Venäjän asevoimien *taistelupotentiaalin* rakentajina.

⁴ Патриотическое воспитание, translitteroituna patriotitšeskoje vospitanije, patrioottinen kasvatus, voidaan kääntää myös isänmaalliseksi kasvatukseksi. Käytän sanaa patrioottinen.

⁵ ФОМ (Фонд Общественное Мнение, FOM): *Молодежь в политике*, (Nuoriso politiikassa), [http://fadm.gov.ru/upload/iblock/54b/mol-org2010.PDF], 22.5.2008.

FOM on yhteiskunnallista mielipidettä tutkiva säätiö/laitos. Kyselyn mukaan 69 % venäläisistä pitää nuorten (tässä kyselyssä alle 25-vuotiaat) osallistumista poliittiseen elämään tärkeänä. Kyselyyn vastasi 1500 ihmistä, 46 eri hallintoalueen ja 100 asuinpaikan alueelta.

⁶ Левада-Центр (Levada-keskus): *Перспективы гражданского общества в России*, (Kansalaisjärjestöjen näkymät Venäjällä), tutkimusraportti, Москва, 2011. Levada-keskus on riippumaton tutkimuslaitos. Raportin mukaan alle 10 % 16–34-vuotiaista venäläisistä osallistuu minkäänlaiseen järjestötoimintaan.

⁷ Puolustusministeriö (PLM): *Haasteiden Venäjä*, 2008, s. 147.

Tutkimusongelma on:

- Onko tutkimuskohteena olevilla nuorisojärjestöillä merkitystä Venäjän asevoimien *taistelupotentiaalille*?

Tutkimuskysymyksiä ovat:

- Millainen on järjestöjen historia ja nykytila?
- Mitkä ovat järjestöjen tavoitteet ja millaista toimintaa ne ovat organisoineet?
- Mihin asevoimien *taistelupotentiaalin* osa-alueisiin järjestöillä on vaikutusta?

Rajauksena poliittisista nuorisojärjestöistä tutkimuksessa käsitellään vain Naši-järjestöä. Naši on vuonna 2005 perustettu valtakunnallinen ja virallisesti sitoutumaton nuorisojärjestö. Se on jäsenmäärältään ja tunnettavuudeltaan yksi Venäjän suurimmista ja vaikutusvaltaisimmista nuorisojärjestöistä. Sen toiminta on käsitelty pääasiassa asevoimien *taistelupotentiaalin* muodostumiselle merkityksellisen toiminnan kannalta.

Našin ohella tutkimus käsittelee DOSAAF-järjestöä⁸. DOSAAF on Našin tavoin valtakunnallinen, mutta valtiojohtoinen ja ei-poliittinen pääasiassa nuorisolle esisotilaallista, sotilaallista ja muuta koulutusta ja kasvatusta järjestävä järjestö. DOSAAF perustettiin neuvostoperinteitä kunnioittaen uudelleen vuonna 2009. Se juhlistaa 85-vuotispäiväänsä vuonna 2012, koska järjestön perinteiden katsotaan alkaneen vuonna 1927.

1.3 Teoria, tutkimusmenetelmät ja käsitteet

Tutkimus on kvalitatiivinen asiakirjatutkimus. Metodina on käytetty primäärilähteiden analysoinnin osalta sisällönanalyysia, jossa on sovellettu induktiivista eli aineistolähtöistä tutkimustapaa. Sisällönanalyysia voidaan pitää paitsi yksittäisenä metodina myös väljänä teoreettisena kokonaisuutena. Metodin aineistopohjainen teoria tarkoittaa sitä, että tutkimuksen teoria muotoillaan tutkittavan aineiston pohjalta eikä ensisijaisesti aiemman tutkimuksen tai teorianmuodostuksen perusteella.⁹

⁸ DOSAAF (ДОСААФ, Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России). Vapaaehtoisjärjestö, joka toimii yhteistyössä armeijan, ilmavoimien ja laivaston kanssa.

⁹ Tuomi, J. & Sarajärvi, A: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, 2004, s. 93.

Translitterointi venäjän kielestä suomen kieleen on tehty noudattaen Suomen kansallista standardia SFS 4900. Käännökset on pyritty tekemään siten, että teksti täyttää hyvän suomen kielien vaatimukset säilyttäen alkuperäistekstin sisällön. Tekstin kääntäminen identtisesti venäjältä suomeen ei ole ollut kaikilta osin mahdollista.

Tutkimuksen primäärilähteinä on käytetty järjestöjen kotisivuja ja niiden sisältämiä asiakirjoja¹⁰ sekä Venäjän federaation virallisia asiakirjoja. Sekundäärilähteinä on käytetty kansainvälistä tutkimuskirjallisuutta, artikkeleja ja muita julkaisuja. Käytetyt lähteet ovat pääasiassa sähköisiä. Merkittävin tutkimuskirjallisuus on Lassilan (2011) väitöskirja¹¹, Laruëllen artikkeli (2010)¹², Sperlingin (2010) artikkeli¹³ ja Vinatierin tutkimusraportti (2007)¹⁴. Maanpuolustuskorkeakoulussa ei ole laadittu Venäjän nuorisjärjestöihin liittyvää tutkimusta. Asevoimien *taistelupotentiaalin* liittyvää kansainvälistä ja suomalaista tutkimusta on tehty runsaasti erityisesti kalustollisesta näkökulmasta.

Tutkimuksen tärkeimmät käsitteet ovat *taistelupotentiaali*, *nuoriso* ja *suurvalta-ajattelu*. Asevoimien *taistelupotentiaalin* strategisen tason pääelementit ovat:

- Asevoimien kokoonpano ja sen täydentäminen henkilöstöllä. Tekninen varustetaso, joka koostuu nykyaikaisista aseista ja kalustosta sekä kyvystä näiden käyttöön.
- Operatiivinen valmius, taistelu- ja liikekannallepanovalmiuden taso, sotataito sekä henkilöstön moraalinen henki.
- Henkilöstön ja joukkojen koulutustaso, saatavissa oleva reservi ja materiaali-varastot.¹⁵

Venäjän asevoimien *taistelupotentiaalin* määritelmä on esitetty laajemmin luvussa 3.1.

¹⁰ Našin ja DOSAAF:n asiakirjoissa esitetyt luvut esimerkiksi jäsenmääristä ja toimintaan osallistumisesta perustuvat järjestöjen omiin ilmoituksiin. Niissä voi olla virheitä.

¹¹ Lassila, Jussi: *Anticipating Ideal Youth in Putin's Russia: The Web-Texts, Communicative Demands, and Symbolic Capital of the Youth Movements "Nashi" and "Idushchie Vmeste"*, Doctoral Dissertation, University of Jyväskylä/ Aleksanteri Institute, University of Helsinki, 2011a.

¹² Laruëlle, Marlene: *Negotiating History, Memory Wars in the Near Abroad and Pro-Kremlin Youth Movements*, Demokratizatsiya, The Journal of Post-Soviet Democratization, Special Issue: Russian Nationalism, Foreign Policy and Identity Debates, Volume 19, Number 3, Summer 2011, s. 233-252.

¹³ Sperling, Valerie: *Making the public patriotic, Militarism and anti-militarism in Russia*, s. 218-271. Artikkelin teoksessa: Laruëlle, Marlene: *Russian Nationalism and the National Reassertion of Russia*, Routledge, New York, April 2009.

¹⁴ Vinatier, Laurent: *"The « opposition » youth movements in Russia ...in search of political alternatives..."*, In partnership with the Thomas More Institute (Brussels-Paris) and Multipol.org, September 2007.

¹⁵ Рогозин, Д. О. (ред.): *Война и мир в терминах и определениях*, (Sota ja rauha termeissä ja määritelmissä, sotilassanakirja), 2004, [<http://www.voina-i-mir.ru/>].

Nuorison käsite määritetään nuorisotutkimuksissa yleensä kahdesta eri näkökulmasta. *Nuorisoa* voidaan tutkia ikäjakauman määrittelyn perusteella tai tutkimalla nuoruutta elämänvaiheena eli siirtymisenä lapsuudesta aikuisuuteen. Ikäjakauman määrittely on kulttuuriin sidonnaista ja vaihtelee yhteiskunnittain.¹⁶

Venäjän valtiollinen tilastokeskus Rosstat (Росстат) määrittää vuoden 2010 *nuorisoa* käsittelevässä tilastovuosikirjassa *nuorison* 15–29-vuotiaiksi¹⁷. Riippumattoman Levada-keskuksen syyskuussa 2010 tekemän kyselyn mukaan venäläisen mielestä lapsuudesta siirrytään aikuisuuteen keskimäärin 16 vuoden iässä ja aikuisuudesta vanhuuteen keskimäärin 60 vuoden iässä. Parhaaksi iäksi nimettiin 27 vuoden ikä¹⁸. Asevelvollisia ovat 18–27-vuotiaat miehet. Reservissä ollaan 50-vuotiaaksi saakka¹⁹.

Termi *suurvalta* kuvaa *tietyn valtion merkittävää asemaa kansainvälisessä politiikassa*. Valtion *suvereniteetti* on tähän liittyvä keskeinen teema.²⁰ Valtion *suvereniteetti* on keskeinen käsite Venäjän ulkopolitiikassa²¹. Sanakirjan määritelmän mukaan *suurvalta on valtio, jolla on (sotilaallisen voimansa ansiosta) ratkaisevan tärkeä asema kansainvälisessä politiikassa*. Toisen maailmasodan jälkeiset *suurvallat* ovat *Yhdysvallat, Neuvostoliitto ja Kiina*.²² Mahdollisia nousevia *suurvaltoja* ovat myös Brasilia ja Intia.²³ Venäjällä ajatus *suurvallasta* on tärkeä. *Suurvalta-ajatteluun* liittyy monia tekijöitä, joilla pyritään kehittämään *suurvaltaiden titeettiä*. *Suurvaltidentiteettiin* liitetään usein *venäläinen identiteetti* tai *Venäjän kansallinen identiteetti*. Erityisesti Venäjällä näiden identiteetin lajien määrittely on vaikeaa, koska Venäjän alueella vaikuttaa monia eri kansoja, kieliä, uskontoja ja kulttuureja. Venäjän *suurvalta-ajattelua* ja *venäläisen identiteetin* erityispiirteitä käsitellään suppeasti luvussa 2.2.

¹⁶ Aapola, Sinikka & Kaarninen Mervi (toim.): *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia*, 2003, s. 11–12.

¹⁷ Росстат (ROSSTAT): *Молодежь в России 2010, (Nuoriso Venäjällä 2010)*, 2010, [<http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat/rosstatsite/main/publishing/catalog/statisticCollections/0c5cc50045a16412aceff90e548526c>]. Nuorison jako 15–29-vuotiaisiin on melko jäykkä ja huonosti sopiva esimerkiksi eri kehitysvaiheisiin. Perustellusti voi esittää myös kysymyksen: mitä yhteistä on 15- ja 29-vuotiaalla? Myös muita ikäjakoja käytetään nuorison määritelmässä. Neuvostoliiton aikana Komsomol-järjestön jäsenenä oltiin 14 ikävuodesta 30 ikävuoteen. Tämä jako näkyy edelleen tietyissä yhteyksissä.

¹⁸ Левада-Центр (Levada-keskus): *Россияне назвали лучший возраст (venäläiset nimesivät parhaat iän)*, 26.9.2011, [<http://www.levada.ru/26-09-2011/rossiyane-nazvali-luchshii-vozrast>].

¹⁹ Российская Федерация: Федеральный закон "О воинской обязанности и военной службе", от 28.03.1998 N 53-ФЗ, (*Laki asevelvollisuudesta ja asepalveluksesta*, nro 53-F3), Статья 22.

²⁰ Mearsheimer, John J.: *The Tragedy of Great Power politics*, 2001, s. 30.

²¹ Smith, Hanna: *The Nexus of Great Power Thinking: Russian Domestic and Foreign Policy*. Artikkeliteoksessa: Nygren et al: *Russia on Our Minds, Russian Security Policy and Northern Europe*, 2010, s. 192.

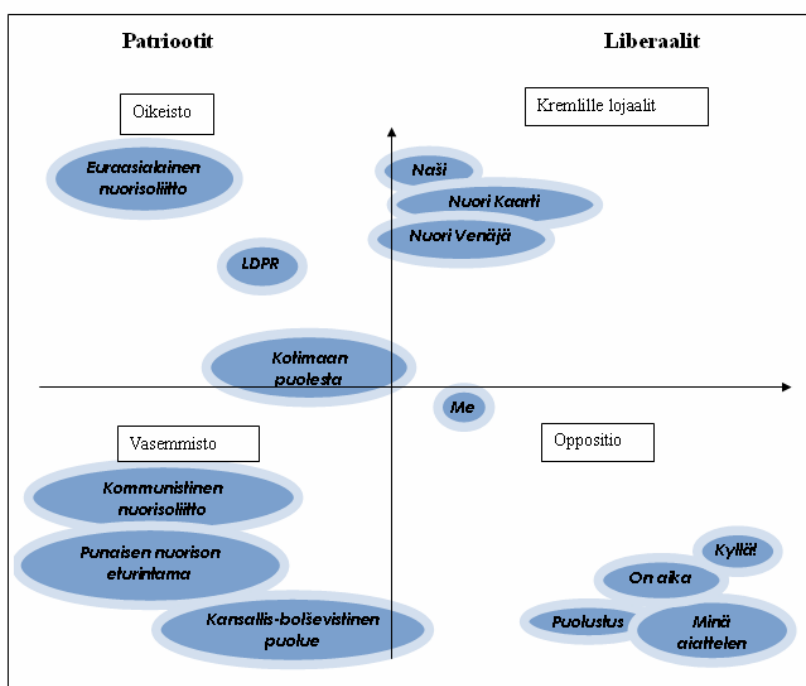
²² Kielitoimiston sanakirja. S-Ö, 2006, s. 188.

²³ Suurvallaksi luokiteltavia maita on useita eri lähteistä riippuen. Yleisesti puhutaan esimerkiksi sotilaallisista, taloudellista ja poliittisista suurvalloista. Esimerkiksi Euroopan unioni, Saksa, Ranska ja Iso-Britannia luokitellaan joissain lähteissä suurvalloiksi.

2 NUORISOJÄRJESTÖJEN TAUSTA JA TAVOITTEET

2.1 Venäjän poliittisten nuorisojärjestöjen kenttä

Poliittisten nuorisojärjestöjen kenttä on Venäjällä laaja. Valtakunnallisten järjestöjen lisäksi Venäjällä toimii myös useita paikallisia järjestöjä. Järjestöt voidaan jaotella niiden tavoitteiden mukaisesti usealla eri tavalla, esimerkiksi sen mukaan ovatko ne patrioottisia vai liberaaleja, Kremlille uskollisia vai opposition edustajia ja oikeiston vai vasemmiston edustajia. Alla olevassa kuvassa on esitetty poliittisten nuorisojärjestöjen kentän jakaantuminen.²⁴



Kuva 1: Esimerkki Venäjän poliittisten nuorisojärjestöjen jaottelusta.²⁵

Järjestöille yhteisiä piirteitä ovat hieman yleistäen todettuna ainakin Venäjän kulttuurin ja erityisesti lähihistorian ylistäminen ja esittäminen oikeassa valossa, syvä epäluulo lännen muodostamaa uhkaa, fasisteja, muukalaisia tai muuta vierasta kohtaan. Tällaista syvää epäluuloa tunnetaan myös oligarkkeja ja toista poliittista aatetta tai suuntaa ajavia järjestöjä kohtaan. Nuorisojärjestöillä on myös toimintaa henkisen ja fyysisen hyvinvoinnin edistämiseksi, kuten urheilutoimintaa, sosiaalista tukea sekä venäläisen kulttuurin vaalimistoimintaa. Patriotismi on yhteinen piirre patrioottisiksi luokiteltavilla järjestöillä.²⁶

²⁴ Становая, Татьяна: *Молодежные организации в современной России*, (Nuorisojärjestöt Nyky-Venäjällä), [http://www.politcom.ru/320.html], 5.12.2005.

²⁵ Sama.

²⁶ Становая, Татьяна: 5.12.2005. Saarinen, Sampo: *Venäjän nuorisoliikkeissä vallalla länsivastaisuus*, TS, 26.10.2008. Nämä piirteet ovat löydettävissä myös tutkimalla nuorisojärjestöjen kotisivuja, katso esimerkiksi

Venäjällä on seitsemän rekisteröityä puoluetta. Duumassa eli parlamentin alahuoneessa on edustus neljällä suurimmalla puolueella.²⁷ Puolueiden nuorisojärjestöt edustavat perinteisiä poliittisia järjestöjä. Suurimpien puolueiden nuorisojärjestöjä ovat valtapuolue Yhtenäisen Venäjän (Единая Россия) Nuori Kaarti (Молодая Гвардия), Kommunistisen puolueen (Коммунистическая партия Российской Федерации) Kommunistisen nuorison liitto (Союз коммунистической молодежи Российской Федерации), Liberaalis-demokraattisen puolueen (Либерально-демократическая партия России) Nuorten aika (Время молодых) ja Oikeudenmukaisen Venäjän (Справедливая Россия) nuorisojärjestöt Oikeudenmukaisuuden Liiga ja Venäjän nuoret sosialistit (Лига Справедливости sekä Молодые социалисты России).

Yhteiskunnallista mielipidettä tutkivan laitoksen FOM:n²⁸ helmikuussa 2010 tekemä tutkimus osoittaa, että nuorisojärjestöjen tunnettavuus on Venäjällä melko heikko. Valtakunnallisessa tutkimuksessa tunnetuin järjestö oli valtapuolue Yhtenäisen Venäjän Nuori Kaarti. Toisena oli Naši. 18–30-vuotiaista nuorista 40 prosenttia tunsu Nuoren kaartin ja 20 prosenttia Našin. Vain neljän suurimman järjestön tunnettavuus oli yli 10 prosenttia. Tutkimus osoitti, että tunnettavuuteen vaikuttaa muun muassa asuinpaikka, ikä ja koulutustausta. Nuoret (18–30-vuotiaat) tunsivat järjestöt ikääntynyttä väestöä (yli 60 vuotta) paremmin, kaupungissa asuvat maaseudun asukkaita paremmin ja korkeamman koulutuksen saaneet huonommin koulutettuja paremmin.²⁹ Parhaiten järjestöt tuntee siis nuori, hyvin koulutettu kaupunkilainen. Tutkimuksen tulos on hieman yllättävä. Esimerkiksi Našin tunnettavuudesta ei ole tehty Suomessa tutkimusta, mutta järjestön Suomessa saaman runsaan julkisuuden perusteella sen tunnettavuus saattaisi olla jopa Venäjää korkeampi.

Keskeinen tekijä nuorisojärjestöjen tunnettavuuden lisäämisessä, mutta myös toiminnan laajentamisessa ja tehostamisessa on internet ja erityisesti sen mukanaan tuoma sosiaalinen media (some), kuten esimerkiksi VKontakte (ВКонтакте), Facebook, Twitter, blogit ja keskuste-

[<http://www.nashi.su>], [<http://www.mger2020.ru>], [http://www.ldpr.ru/#youth/Russian_youth_center_LDPR], [<http://www.spravedlivo.ru/information/young>], [<http://www.youthabloko.ru>], [<http://www.skmrf.ru>].

²⁷ Центральная избирательная комиссия РФ (Venäjän keskusvaalilautakunta): *Результаты выборов, (vaalien tulokset)*, [http://www.vybory.izbirkom.ru/region/region/izbirkom?action=show&root=1&tvb=100100028713304&vrn=100100028713299®ion=0&global=1&sub_region=0&prver=0&pronetvb=null&vibid=100100028713304&type=242], 9.12.2011.

²⁸ ФОМ (Фонд Общественное Мнение), FOM on yhteiskunnallista mielipidettä tutkiva säätiö/laitos. Kyselyyn vastasi 2000 ihmistä, 44 eri hallintoalueen ja 100 asuinpaikan alueelta. DOSAAF ei ollut kyselyssä mukana, koska se ei ole poliittisesti suuntautunut järjestö.

²⁹ ФОМ (Фонд Общественное Мнение): *Молодежные политические организации, (kyselytutkimus poliittisista nuorisojärjestöistä)*, [<http://fadm.gov.ru/upload/iblock/54b/mol-org2010.PDF>], 28.12.2011.

lupalstat. Tämä tuli esille konkreettisesti Venäjän joulukuun 2011 Duuman vaalien yhteydessä. Julkisuudessa puhuttiin Venäjän poliittisen elämän siirtymisestä verkkoon, verkkokapinasta ja poliittisen apatian päättymisestä.³⁰

Syyskuussa 2011 Venäjästä tuli suurempi internetin käyttäjä kuin yhdestäkään Euroopan maasta mitattaessa käyttäjien määrää (Venäjä 50 810 000, Saksa 50 139 000, Suomi 3 374 000).³¹ Tämä ei suinkaan tarkoita, että internet on kaikkien saatavilla Venäjällä. Väkilukuun (noin 143 000 000) suhteutettuna luku on edelleen pieni ja erot kaupunkien ja maaseudun välillä ovat suuria.³²

2.2 Venäjän suurvalta-ajattelu ja kansallisen identiteetin erityispiirteitä

Venäjän aate (русская идея) on termi, joka nousee esiin käsiteltäessä Venäjän kehitystä. Termi on vakiintunut jo 1800-luvun lopussa, mutta tarkkaa määritelmää sille ei ole. Sillä voidaan tarkoittaa muun muassa Venäjän ja lännen melko ristiriitaista suhteiden määrittelyä. Venäjän tehtävänä on ollut pelastaa länsi henkisestä kriisistä.³³ Karppisen mukaan se, että *Venäjän aate* on edelleen ajankohtainen, kertoo Venäjän halusta ja tarpeesta päästä oman itsensä herraksi ja tehdä omat ratkaisunsa³⁴. *Venäjän aatteella* on kaksi tekijää ja kaksi puolta: virallinen ja epävirallinen. Virallinen edustaa valtiota, vallanpitäjää ja viranomaisia. Epävirallinen puolestaan sitä miten kansakunta ja sen väestö suhtautuvat aatteeseen, joko myöntävät, kieltävät tai ovat välittämättä.³⁵

Venäjän aatteen ohella kansainvälisten suhteiden realismin teoriaan vahvasti liittyvä *suurvalta-ajattelu* on edelleen käytössä oleva termi myös Venäjällä³⁶. *Kansallinen identiteetti* liittyy kiinteästi Venäjän *suurvalta-ajatteluun* ja sen merkitys on tärkeä Venäjän asevoimille. Vahvan *kansallisen identiteetin* uskotaan luovan sisäistä turvallisuutta, kansainvälistä auktoriteettia sekä auttavan Venäjää kohtaan kohdistuvien uhkien torjunnassa.

³⁰ Uutisointi näkyi voimakkaasti myös suomalaisissa tiedotusvälineissä. Katso esimerkiksi HS 24.11.2011: *Venäjän vaalikamppailu siirtyi nettiin*, TS 10.12.2011: *Netistä nousi tuima mies*, HS 10.12.2011: *Venäjän vaaliprotesti kuohuu verkossa*, HS 17.12.2011: *Venäjän verkkokapinan mestari*.

³¹ ComScore, Press Release: *ComScore Releases Overview of European Internet Usage in September 2011*.

³² Parikka, Outi: *Äiti-Venäjän aapinen*, 2007, s. 158–159. Myös Venäjällä kehitys on ollut nopeaa, koska vuonna 1998 internetin käyttäjiä oli noin miljoona ja vuonna 2003 noin 10 miljoonaa.

³³ Pyykkö, Riitta: *Maa jossa kaikki on mahdollista*, 2002, s. 162.

³⁴ Karppinen, Antti: *Venäjän aatetta jäljittämässä*, 1999, s. 24.

³⁵ Karppinen, Antti: *The Hammer, Sickle, and Star: Following the Idea of Russia*, 2006, s. 215.

³⁶ Smith, Hanna: *The Nexus of Great Power Thinking: Russian Domestic and Foreign Policy*. Artikkeliteoksessa: Nygren et al: *Russia on Our Minds, Russian Security Policy and Northern Europe*, 2010, s. 192.

Kansallinen identiteetti on monisyinen ja vaikeasti määriteltävä käsite. Se on yksi ihmisen *kollektiivisen identiteetin* osa-alueista. *Kollektiivista identiteettiä* voidaan pitää yhteiskuntaa koossapitävä voimana.³⁷ Myös *kollektiivisen identiteetin* käsite on haastava³⁸. Varsinkin Venäjän kohdalla on tuloksellisempaa tutkia identiteetin muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä kuin muodostaa kansallisen identiteetin tarkkaa määritelmää. Yksinkertaisimmillaan kansallinen identiteetti vastaa kysymykseen *kuka minä olen?* tai *kuka minä en ole?* Identiteetin määrittelyn tueksi voi liittää myös kansallisen omakuvan käsitteen. Tällöin haetaan vastauksia kysymyksiin *mikä on maamme?* tai *mikä ei ole maamme?*³⁹

Kansallisen identiteetin keskeinen käsitepari onkin *minä ja muut* tai *me ja muut*. Identiteetti muodostuu tietyn ryhmän samankaltaisista piirteistä sekä seikoista, joita henkilö tai ryhmä pitää yhtenäisinä.⁴⁰ *Kansallinen identiteetti* myös muuttuu ajan mukana. Historialliset kokemukset luovat vahvoja kollektiivisen muistin kohteita, jotka voivat muuttaa osittain tai kokonaan aiemmat identifioitumiskohteet.⁴¹

Kansallisvaltion identiteetti on tapa määritellä valtio ja kuvata se poliittiseksi ja alueelliseksi yhteiskunnaksi, mutta myös etnisiä ja kulttuurisia ominaisuuksia sisältäväksi yhteisöksi. *Kansallisvaltion identiteetin* rakentumiseen vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa poliittinen kansalaisuus, alueellinen yhdessä asuminen, yhteinen etninen tausta, kulttuuri, uskonto ja yhteenkuuluvuuden tunne.⁴² Venäjää voidaan tutkia myös kansallisvaltion näkökulmasta, mutta täytyy muistaa, että Venäjällä vaikuttavat hyvin monet eri kansat, kielet, kulttuurit ja uskonnot.

Venäjän alueella asui vuoden 2002 väestölaskennan mukaan 160 kansallisuutta ja kansallista ryhmää, jotka puhuvat noin sataa eri kieltä. Venäjän väkiluku on noin 143 miljoonaa, josta venäläisiä on noin 80 prosenttia.⁴³ Venäjän kieli on koko maan alueella puhuttu, valtion virallinen kieli. Sen lisäksi autonomisten tasavaltojen alueella vähemmistökielillä voi olla virallinen asema.

³⁷ Visuri, Pekka: *Turvallisuuspolitiikka ja strategia*, 1997, s. 115.

³⁸ Esimerkiksi Andersson määrittelee kansakunnan kuviteltuna yhteisönä, joka liittyy keskeisesti *kollektiiviseen identiteettiin*. Yhteisö muotoutuu yhteisen kielen, symboliikan tai muun samankaltaisen tunnusmerkistön puitteissa. Yhteisön yksilöt kuvittelevat tämän yhteisöllisyyden: *minä kuulun meihin, en heihin*. Anderson, Benedict: *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, 1983.

³⁹ Löfstrand, Maria: *Rysk identitet och självbild - ryska medborgares syn på hot, sitt land och sin omvärld*, April 2008, s. 11–12.

⁴⁰ Vähä, Eliisa: *Patrioottien tuotantoa. Sankarit ja antisankarit neuvostoliittolaisen ja venäläisen identiteetin rakentajina historian oppikirjoissa 1955–1991*, 2006, s. 4–5.

⁴¹ Smith, Anthony: *National identity*, 1991, s. 15, 25.

⁴² Saukkonen, Pasi: *Politiikka monikulttuurisessa yhteiskunnassa*, 2007, s. 221–224.

⁴³ PLM: 2008, s. 2.

Ortodoksisuuden lisäksi islam, buddhalaisuus ja juutalaisuus ovat Venäjän valtauskontoja. Ortodoksisuus nähdään Venäjän omana uskontona ja länsimäiset uskonnot puolestaan vieraina ja yhtenäisyyttä hajottavina. Islam on ortodoksisuuden jälkeen painoarvoltaan merkityksellisin. Muslimien tarkkaa määrää ei tiedetä.⁴⁴

Kansallisuuksien, kielen, uskonnon ja monipuolisen kulttuurihistorian lisäksi kansalliseen identiteettiin vaikuttaa osaltaan myös yhteiset kokemukset historiasta, Venäjän valtava koko, sen jakaantuminen yhdeksään aikavyöhykkeeseen, väestön epätasainen asutus kaupungin ja maaseudun välillä sekä hyvin vaihtelevat ilmasto-olosuhteet maan eri osissa.

Patrioottisella kasvatuksella vaikutetaan osaltaan kansallisen identiteetin rakentumiseen. Venäjän historian ensimmäinen patrioottisen kasvatuksen ohjelma laadittiin presidentti Vladimir Putinin ensimmäisellä kaudella (2000–2004) vuosille 2001–2005. Ohjelman voidaan katsoa olevan osa Putinin vakauskäsitettä ja valtiopatriotismia. Tämän jälkeen on laadittu ohjelma vuosille 2006–2010 ja parhaillaan on käynnissä vuoden 2011–2015 ohjelman toteutus.

Vuosien 2001–2005 patrioottisen kasvatuksen ohjelman budjetti oli 130,78 miljoonaa ruplaa eli noin 3,3 miljoonaa euroa⁴⁵. Ohjelma sisälsi 101 erillistä toimenpidettä patrioottisen kasvatuksen lisäämiseksi eri aloilla. Suurin rahasumma annettiin opetus- ja tiedeministeriölle. Ohjelman lopputulostavoitteeksi mainittiin valtion vakauden ja puolustuskyvyn lujittaminen sekä sosiaalisen ja taloudellisen vakauden saavuttaminen. Tavoitteen mukaan sosiaalis-taloudellinen, hengellinen ja kulttuurillinen nousu mahdollistaa menestyksekkään selviytymisen kriisitilanteista sekä tulevaisuuden Venäjän määrittämisen.⁴⁶

Patrioottisen kasvatuksen ohjelmaa tarvittiin, koska erään tulkinnan mukaan Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen demoralisoitunut, hämmentynyt ja epävakaa yhteiskunta oli jakaantunut nationalistiseen ääriliikehdistään ja länsimyönteiseen tappiomielialaan.⁴⁷

⁴⁴ Kääriäinen, Kimmo: *Uskonto Venäjällä*, 2006, s. 328–330, 337. Muslimien tarkkaa määrää ei tiedetä. Kääriäisen mukaan muslimeja on Venäjällä 2–20 miljoonaa.

⁴⁵ 1 euro = noin 40 ruplaa (1 vuoden likimääräinen tilivaluutan keskiparssi 21.3.2011 - 21.3.2012). <http://www.kauppalehti.fi/5/i/porssi/valuutat/valuutta.jsp?curid=RUB&days=365&x=27&y=10>

⁴⁶ Правительство РФ: Постановление Правительства Российской Федерации № 122, *Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2001-2005 годы*, (Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2001–2005), 16.2.2001, [<http://www.referent.ru/1/43139>], s. 6–24.

⁴⁷ Lehtinen, Aki Petteri: *Venäjän muisti on isänmaallinen*, Helsingin Sanomat, 23.2.2009. Artikkelissa on viitattu FT Marianne Liljeströmin lausuntoon.

Neuvostoliiton hajoamiseen jälkeen koko yhteiskunnan ohella myös Venäjän asevoimat on ollut rajujen muutosten kourissa. Yhteiskuntarakenteen romahtaminen ja kansakunnan henkisen perustan järkkäminen vaikutti myös asevoimiin rajujen supistusten, uudelleen organisoinnin ja uusien haasteiden muodossa.⁴⁸ Patrioottisen kasvatuksen ohjelman merkitys nähdäänkin erityisen tärkeäksi asevoimille, koska patriotismin uskotaan vaikuttavan myönteisesti asevoimien julkisuuskuvaan ja parantavan näin rekrytointia sekä varusmiespalvelukseen että sotilasammatteihin.⁴⁹ Asevelvollisuus perustuu Venäjän perustuslakiin⁵⁰. Sen kesto lyheni vuoden 2008 alusta 24 kuukaudesta 12 kuukauteen⁵¹. Palvelusajan lyhentämisen uskottiin lisäävän varusmiespalveluksen suorittaneiden määrää.

Vuosien 2006–2010 patrioottisen kasvatuksen ohjelman budjetti oli 497,8 miljoonaa ruplaa⁵². Ohjelma oli myös sisällöltään vuosien 2001–2005 ohjelmaa selkeästi laajempi. Ohjelman lopputulostavoitteeksi mainittiin edellisen ohjelman tavoin valtion taloudellisen vakauden lujittaminen sekä henkinen ja kulttuurinen nousu. Uutena tavoitteena oli kansainvälisyyden lisääminen maassa sekä Venäjän kansainvälisen auktoriteetin kohottaminen.⁵³

Vuosien 2011–2015 ohjelma on jälleen edeltävää ohjelmaa suurempi niin rahoitukseltaan (777,2 miljoonaa ruplaa⁵⁴) kuin sisällöltään. Asevoimien kannalta on merkittävää, että ohjelman kolmanneksi päätehtäväksi on asetettu yhteiskunnan myönteinen suhtautuminen asevoimiin sekä nuorison myönteinen asenne kutsuntoihin ja asepalvelukseen.⁵⁵

Patrioottisen kasvatuksen ohjelmissa ruplamäärät eivät ole ratkaisevia. Huomattavaa on ohjelman laajuuden kasvu ja esitettyjen toimenpiteiden vaikuttaminen koko yhteiskuntaan. Toimenpiteitä on jaettu useille eri hallinnonaloille. Patrioottinen kasvatus vaikuttaa niin opetukseen, tieteeseen, taiteeseen, kulttuuriin kuin asevoimiin. Tämän tutkimuksen kannalta on

⁴⁸ Kiianlinna, Lauri: *Venäläisestä sotilasjohtamisesta*. Artikkeliteoksessa: *Venäjän asevoimat 2000-luvun alussa*, 1999, s. 234.

⁴⁹ Sperling, Valerie: 2009, s. 218.

⁵⁰ *Конституция Российской Федерации, (Perustuslaki)*, 12.12.1993, [<http://www.constitution.ru>], Статья 59.

⁵¹ Российская Федерация: Федеральный закон "О воинской обязанности и военной службе", от 28.03.1998 N 53-ФЗ, (*Laki asevelvollisuudesta ja asepalveluksesta*, nro 53-F3), Статья 38. Pykälän 38 muutos astui voimaan 1.1.2008.

⁵² 497,8 miljoonaa ruplaa = noin 12,5 miljoonaa euroa

⁵³ Правительство РФ: Постановление Правительства Российской Федерации № 422, *Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2006-2010 годы (Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2006-2010)*, 11.7.2005, [http://www.ed.gov.ru/files/materials/6729/full_version.doc], s. 4, 9-11.

⁵⁴ 777,2 miljoonaa ruplaa = noin 19,4 miljoonaa euroa

⁵⁵ Правительство РФ: Постановление Правительства Российской Федерации № 795, *Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2011-2015 годы, (Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2011-2015)*, 5.10.2010, [<http://www.government.ru/gov/results/12530>], s. 3-4.

huomattavaa, että yhdeksi vuosien 2001–2005 ohjelman toteuttajaksi on käsketty Venäjän urheilutekninen järjestö ROSTO⁵⁶, vuosien 2006–2010 ROSTO (DOSAAF)⁵⁷ ja vuosien 2011–2015 DOSAAF. DOSAAF:lle ei ole kuitenkaan osoitettu vuosien 2011–2015 ohjelmassa suoraa budjettikehystä vaan rahoitus kulkee väliportaan eli ministeriöiden tai nuorisoasiainviraston kautta.

Patrioottinen kasvatus ei ole uusi ilmiö. Neuvostoisänmaallisuuteen kiinnitettiin huomiota valtakunnan henkisen ja moraalisen kestäkyvyn lujittamiseksi. Määrätietoinen 1930-luvulta alkaen harjoitettu kasvatus neuvostopatriotismiin ja venäläisten kulttuuriarvojen renessanssi vahvistui edelleen toisen maailmansodan (*Suuren isänmaallisen sodan*) aikana. Tällöin patrioottista kasvatusta toteutettiin laaja-alaisesti myös esimerkiksi historian tutkimuksen, kirjallisuuden, kuvataiteen ja musiikin avulla.⁵⁸ Patrioottinen tai sotilaspatrioottinen kasvatus jatkui Neuvostoliiton hajoamiseen saakka eri muodoissa. Yksittäisinä esimerkkeinä voidaan mainita koulujen opetusohjelmiin kuuluneen esisotilaallisen koulutuksen ja patrioottiset oppitunnit, pioneerileirit sekä maan laajuisen suosion saavuttaneen Zarnitsa-sotapelin^{59, 60}.

2.3 Naši-järjestö

2.3.1 Historia ja nykytila

Naši-järjestön perustamisesta ilmoitti ensimmäisen kerran järjestön nykyinen komissaari Vasili Jakemenko⁶¹ 1.3.2005. Järjestön perustamiskokous pidettiin 15.4.2005. Samalla päivämäärällä on allekirjoitettu järjestön ensimmäinen ohjelmajulistus.⁶² Naši, viralliselta nimeltään nuorison demokraattinen antifasistinen liike (Молодёжное демократическое антифашистское движение «Наши»), on yhteiskunnallista mielipidettä tutkivan laitoksen FOM:n vuonna 2010 toteutetun kyselytutkimuksen mukaan Venäjän toiseksi tunnetuin nuori-

⁵⁶ ROSTO, Venäjän urheilu-tekniinen (puolustuksellinen) järjestö (РОСТО, Российская оборонная спортивно-техническая организация). ROSTO perustettiin vuonna 1991 OSOAVIAHIM:n ja DOSAAF:n perinteitä kunnioittaen.

⁵⁷ Perinteitä kunnioitettiin myös lisäämällä DOSAAF nimi ROSTO:n nimen perään 15.10.2003. Tällöin ROSTO:n viralliseksi lyhenteeksi tuli ROSTO (DOSAAF). Toiminta laajeni vähitellen ja ympyrä sulkeutui, kun nykymuotoinen DOSAAF perustettiin virallisesti 17.12.2009.

⁵⁸ Kirkinen, Heikki: *Venäjän historia*, 2006, s. 454.

⁵⁹ Zarnitsa (Зарница), suomeksi elosanoma, on Neuvostoliitossa kehitetty sotapeli. Peli on saanut uutta suosiota myös nyky-Venäjällä. Lisätietoa esimerkiksi osoitteessa: [<http://www.englishrussia.com/tag/zarnitsa/>].

⁶⁰ Sperling, Valerie: 2009, s. 228-229.

⁶¹ Vasili Jakemenko (Василий Якеменко), syntynyt 1971, toimi 1990-luvulla yritys-elämässä ennen siirtymistä presidentin hallinnon palvelukseen vuonna 2000.

⁶² Наши (Naši): *Манифест движения Наши*, (järjestön ensimmäinen ohjelmajulistus), 2005, [<http://img.nashi.su/nashi.su/admin/data/3/9/manifest1.doc>].

sojärjestö. Naši voidaan suomentaa vapaasti *meikäläiset*. Sen tunti keskimäärin 15 prosenttia venäläisistä. Parhaiten järjestön tuntevat moskovalaiset (39 %), huonoiten maaseudun asukkaat (9 %) ja keskitasoa huonommin koulutetut (3 %).⁶³ Kansalaisten kiinnostus politiikkaan Venäjällä, niin sanottu poliittinen apatia, heijastuu ilmeisesti myös Našin tunnettavuuteen.

Našin edeltäjänä voidaan pitää nuorisojärjestöä Iduštšie Vmeste (Идущие вместе), *Yhdessä kulkijat* tai *Kuljemme yhdessä*. Našin komissaari Vasili Jakemenko toimi myös Iduštšie Vmeste:n johtajana. Hän sanoi järjestön jatkavansa toimintaa myös Našin perustamisen jälkeen. Toiminta kuitenkin hiipui vähitellen ja viimeinen päivitys Iduštšie Vmeste:n kotisivulle tehtiin kesällä 2008 ennen kotisivujen häviämistä kokonaan. Našin perustaminen liittyy aikaan, jolloin Venäjällä voidaan puhua nuorisojärjestöjen *boomista*. Vuosina 2003–2005 perustettiin useita eri tarkoituksellisia omaavia nuorisojärjestöjä.⁶⁴ On myös esitetty arvio, että Naši perustettiin myös siksi, että Iduštšie Vmeste:n toiminta meni liian radikaaliksi ja sen toiminta kääntyi itseään vastaan.⁶⁵ Tämä on haaste myös Našille. Sekä kotimaisessa että ulkomaalaisessa mediassa järjestö on uutisoitu usein kielteisessä mielessä. Našin toiminta on ollut melko skandaalivetoista ja se osoittaa vaikeuksia löytää soveliaita toimintamuotoja.⁶⁶ Našin pääideologina ja taustavaikuttajana pidetään presidentin hallinnossa apulaiskansliapäällikkönä toiminutta Vladislav Surkovia⁶⁷.

Venäjän nuorisopolitiikan tehostamiseksi perustettiin Venäjän nuorisoasiain virasto (Федеральное агентство по делам молодежи) 29.5.2008. Viraston virallinen lyhenne on Росмолодежь, Venäjän nuoriso. Sen johtajana toimii Našin komissaari Vasili Jakemenko. Virasto toimii Venäjän urheilu-, turismi ja nuorisoasiainpolitiikan ministeriön (Министерства спорта, туризма и молодежной политики Российской Федерации) alaisuudessa.⁶⁸ Viraston rooli on keskeinen nuorisopolitiikan, kuten myös patrioottisten kasvatuksen ohjelmien toteutuksessa. Venäjän virallisen nuorisopolitiikan perusasiakirja on valtiollinen nuorisopolitiikan strategia (Стратегия государственной молодежной политики в

⁶³ ФОМ (Фонд Общественное Мнение): *Молодежные политические организации*, (kyselytutkimus poliittisista nuorisojärjestöistä helmikuussa 2010), [<http://fadm.gov.ru/upload/iblock/54b/mol-org2010.PDF>]. Käytetty 28.12.2011. Kyselyyn vastasi 2000 ihmistä, 44 eri hallintoalueen ja 100 asuinpaikan alueelta. Tutkimus on toteutettu myös vuonna 2007 ja 2009. Järjestön tunnettavuus on laskenut 2 % verrattuna vuoteen 2007.

⁶⁴ Lassila, Jussi: 2011a, s. 56.

⁶⁵ Parikka: 2007, s. 168. Становая, Татьяна: 5.12.2005.

⁶⁶ Lassila, Jussi: *Making Sense of Nashi's Political Style*, 2011b, s. 271.

⁶⁷ Lassila, Jussi: 2011a, s. 60.

⁶⁸ Росмолодежь: nuorisoasiainviraston virallinen kotisivu, johtajien esittely, [<http://fadm.gov.ru/about/top/>], 2011.

Российской Федерации). Se on vahvistettu 18.12.2006 ja sitä on päivitetty vuonna 2008 ja 2009.⁶⁹

Naši on itsenäinen ja periaatteessa poliittisesti sitoutumaton järjestö. Se voidaan kuitenkin luokitella Kremlin tukeväksi tai Kremlille uskolliseksi järjestöksi⁷⁰. Tällöin toiminta ja teot ovat Kremlin virallisen politiikan mukaisia. Komissaari Jakemenkon mukaan Našilla ei ole muuta poliittista auktoriteettia kuin Putinin ja Medvedevin poliittinen linja⁷¹. Presidentti Putin esiintyi ensimmäistä kertaa julkisuudessa Naši-nuorten kanssa heinäkuussa 2005⁷². Tällöin hän tapasi Zavidovon asunnollaan Naši-nuoria ja ilmaisi tukensa järjestölle. Tämän jälkeen presidentti ja pääministeri ovat esiintyneet säännöllisesti järjestön tapahtumissa tai jäsenet ovat esiintyneet yhdessä johtajien kanssa.

Väitettä Kremlille uskollisuudesta tukee tämänkaltaisen Venäjän johtajien esiintyminen järjestön tapahtumissa sekä järjestön tuki johtajille, erityisesti presidentille. Tämä tuli esille selkeästi myös Venäjän joulukuun 2011 Duuman vaalien kampanjoinnin yhteydessä. Yksinkertaisimmillaan tuen osoitus on syntymäpäivän onnittelukäynti presidentin luokse. Kremlin tukkevien ryhmään kuuluvat lisäksi esimerkiksi valtapuolue yhtenäisen Venäjän (Единая Россия) Nuori Kaarti (Молодая Гвардия) ja pääasiassa Moskovon alueella toimiva Paikalliset (Местные)⁷³. Nämä järjestöt löytyvät myös Našin kotisivulta yhteistyötahoiksi nimettyinä.

Kremlin ja maan johdon tukemisen lisäksi Naši on ilmaissut tukensa avoimesti maan asevoimille. Järjestö on korostanut asepalveluksen suorittamisen ja patrioottisen kasvatuksen merkitystä.⁷⁴ Erityisesti patrioottisen kasvatukseen keskittynyt nuorisojärjestö on Stal (Сталь) eli Teräs. Se toimii Našin alaisuudessa. Järjestön virallinen nimi on nuorten patrioottinen järjestö (Молодежное патриотическое движение). Našin tavoin se toimii valtakunnallisesti. Alueellisia yhteyshenkilöitä löytyy kotisivulta 19 hallintoalueelle.⁷⁵

⁶⁹ Правительство РФ: Распоряжение Правительства РФ от 18 декабря 2006 г. N 1760-р с изменениями от 12 марта 2008 г., 28 февраля, 16 июля 2009 г, *Стратегия государственной молодежной политики в Российской Федерации на период до 2016 года*, (Venäjän federaation valtiollinen nuorisopolitiikan strategia vuoteen 2016 saakka), [http://kommolrb.ru/2011-02-14-04-11-08/federalnie-zakoni/308-2011-02-15-07-29-19].

⁷⁰ Становая, Татьяна: 5.12.2005.

⁷¹ Pedersen, Lise Birk: *Putin's Kiss*, 2012. Dokumenttielokuvassa esitetään Našin komissaarin Vasili Jakemenkon puhe Našin 5-vuotisjuhlassa. Tuki Kremlille tulee puheessa selkeästi esiin.

⁷² Boykewich, Stephen: *Putin Plays Host to 56 Nashi Youth*, The Moscow Times, 27.7.2005.

⁷³ Lassila, 2011, s. 56.

⁷⁴ Sperling, Valerie: 2009, s. 249-251.

⁷⁵ Сталь (Teräs): *Главная / Регионы*, (Pääsivu, alueet), [http://www.madeofsteel.ru/regions/], 2011.

Erään arvion mukaan Našin perustaminen liittyi viranomaisten haluun organisoida omia ryhmiä, jotka kykenevät nopeasti organisoimaan tuhansia, jopa kymmeniätuhansia nuoria toimimaan maanlaajuisesti viranomaisten tavoitteiden mukaisesti.⁷⁶ Tällä haluttiin estää erityisesti Ukrainan vuoden 2004 niin sanotun oranssin vallankumouksen skenaarion toteutuminen Venäjällä⁷⁷. Näin ehkäistään esimerkiksi nationalististen ja muiden ääriliikkeiden vaikutusvallan ja toiminnan kasvu. Kuitenkin tyytymättömyys nykyjohtoon ja epäonnistuneeksi tuomittu nuorisopolitiikka saa ihmisiä liittymään ääriliikkeisiin, hallituksen kontrollin ulottumattomiin⁷⁸. Venäjän opposition edustajan mukaan Kremlin tuki ja rahoitus Našille alkoi juuri Oranssin vallankumouksen jälkeen. Se oli yksi toimi osana Putinin tavoitetta kontrolloida poliittista toimintaa. Joukkotapahtumat liittyvät erityisesti poliittisiin merkkipäiviin.⁷⁹ Yksinkertaisimmillaan poliittinen monopoli saavutetaan sillä, että mennään kadulle, otetaan haltuun aukio tai muu paikka ja estetään näin opposition kokoontuminen.⁸⁰

Našin oman ilmoituksen mukaan sillä oli vuonna 2008 noin 100 000 jäsentä. Näistä noin 8000 arvioitiin olevan aktiivisia.⁸¹ Wikipedian mukaan nykyinen jäsenmäärä on noin 120 000. He ovat ikäjakaumaltaan 17–25-vuotiaita.⁸² Nämä luvut ovat likimääräisiä. Termit jäsen, tukija ja aktiivinen kuvaavat järjestön toimintaa. Naši on kyennyt järjestämään nuorisolle jopa 100 000 hengen massatilaisuuden. Näiden tilaisuuksien osallistujista ei todennäköisesti ole kuin pieni osa järjestön jäseniä. Kaikki osallistujat tuskin ovat myöskään selvillä järjestön tavoitteista. Našin jäsenmäärää, varsinkin aktiivijäsenien suhteen voidaan pitää melko pienenä. Syytä voi hakea varsinkin nuorison poliittisesta apatiasta tai nuorisojärjestöjen määrästä.

On kuitenkin myös mahdollista, että kansalaisjärjestötyyppiseen toimintaan ollaan edelleen arkoja osallistumaan, koska niin historiallisista kuin tiedotusvälineistä johtuvista syistä aktiivinen osallistuminen toimintaan voidaan leimata protestiksi poliittista johtoa tai valtaapitäviä vastaan. Toisaalta tätä protestihenkeä on näyttänyt löytyvän niin joulukuun 2011 Duuman vaaleihin kuin maaliskuun 2012 presidentin vaaleihin liittyen. Kansalaisaktiivisuus on kasvussa. Tämä voi vaikuttaa myös nuorisojärjestöjen jäsenmääriin ja toimintaan. Našin kannalta

⁷⁶ Vinatier, Laurent: 2007, s. 4.

⁷⁷ Становая, Татьяна: 5.12.2005.

⁷⁸ Yläjoki, Janne: *Nashit valtaavat Moskovaa*, Turun Sanomat, 1.12.2011, s. 24. Artikkelia varten on haastateltu FT Jussi Lassilaa.

⁷⁹ Pedersen, Lise Birk: *Putin's Kiss*, 2012. Dokumenttielokuvassa esitetään tunnetun oppositiopolitiikko Ilja Jašinin haastattelu.

⁸⁰ Sama. Dokumenttielokuvassa esitetään Našin komissaarin Vasili Jakemenkon puhe Našin 5-vuotisjuhlassa. Poliittisen monopolin saavuttaminen ja opposition toiminnan estäminen on Jakemenkon mukaan Našin tärkeä tehtävä.

⁸¹ Laruelle, Marlene: *Negotiating History, Memory Wars in the Near Abroad and Pro-Kremlin Youth Movements*, Demokratizatsiya, Volume 19, Number 3, Summer 2011, s. 240.

⁸² [http://en.wikipedia.org/wiki/Nashi_(youth_movement)], käytetty 28.12.2011.

tällaisen protestihenki on huono asia. Arvostelu kääntyy myös Kremliä tukevia järjestöjä kohtaan aiheuttaen Našin maineen ja aseman heikkenemistä.

2.3.2 Tavoitteet

Našin toiminnan perusteet on määritetty 15.4.2005 järjestön kotisivulla julkaistussa ohjelmajulistuksessa (Манифест⁸³ движения Наши). Julistus käsittelee Venäjän asemaa historiallisesta näkökulmasta, Venäjän asemaa nykymaailmassa, maan tavoitetilaa järjestön näkökulmasta, tulevaisuutta sekä järjestön tavoitteita ja tehtäviä.⁸⁴ Ohjelmajulistusta kommentoidaan ja käsitellään laajasti Našin kotisivulla julkaistussa asiakirjassa (Манифест движения Наши с комментариями).⁸⁵ Siinä esitetään asioiden taustoja, perustellaan ne ja määritellään käsitteitä. Viimeisin päivitys ohjelmajulistukseen tehtiin joulukuun 2011 Duuman vaalien jälkeen⁸⁶.

Ohjelmajulistuksen mukaan Našin tavoite on tehdä Venäjästä 2000-luvun globaali johtaja. Johtoasema ei johdu vain sotilaspoliittisesta valta-asemasta vaan myös Venäjän vaikutuksesta maailmalla perustuen venäläisen kulttuurin viehättävyyteen, elämän malliin sekä poliittiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen järjestykseen. Johtajana toimiminen edellyttää jatkuvaa uuden luomista ja menestyksekkään mallin luomista muille.⁸⁷

Tehtävien määrittelyn osalta Naši näkee itsensä maan modernisoinnin etujoukkona. Järjestön päätehtävät ovat:

- Venäjän suvereniteetin ja yhtenäisyyden säilyttäminen
- maan modernisoinnin toimeenpano
- toimivan kansalaisyhteiskunnan muodostaminen.⁸⁸

Päätehtävät ovat vaativia eivätkä ne ole tietenkään pelkästään Našin ratkaistavissa. Maan suvereniteetin säilyttäminen on vuoden 2010 Venäjän sotilasdoktriinin mukaan myös asevoimi-

⁸³ Манифест, translitteroituna manifest, suomeksi ohjelmajulistus, julistus, manifesti.

⁸⁴ Наши (Naši): 2005.

⁸⁵ Наши (Naši): *Манифест движения Наши с комментариями*, (järjestön ensimmäisen ohjelmajulistuksen kommentointi), 2011, [<http://img.nashi.su/nashi.su/admin/data/3/2/manifest2.doc>].

⁸⁶ Duuman vaalien jälkeen Našin pääideologina pidetty Vladislav Surkov siirrettiin varapääministerin paikalle. Päivitetystä ohjelmajulistuksessa nostetaan modernisaatio-temaa entisestään esille.

⁸⁷ Наши (Naši): 2005.

⁸⁸ Наши (Naši): 2005.

en ensimmäinen päätehtävä alueellisen yhtenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaamisen ohella.⁸⁹

Venäjän suvereniteetin ja yhtenäisyyden säilyttäminen nähdään ensimmäisenä ja tärkeimpänä ehtona maan modernisoinnille. Maan modernisoinnin toimeenpano edellyttää Našin mukaan maan poliittisen, taloudellisen ja hallinnollisen eliitin ajattelutavan muutosta. Tulevaisuuden johtajien, jotka suuntaavat maata entistä vapaampaan, oikeudenmukaisempaan ja solidaarisempaan suuntaan tulisi omata seuraava kompetenssi:

- patriotismi, uskollisuus omalle maalle
- historiallinen optimismi, usko tulevaisuuden Venäjään
- strateginen ajattelu, kyky käsitellä ja ratkaista merkittäviä historiallisia kysymyksiä
- sosiaalinen vastuuntunto, valmius vastata yhteiskunnalle oman toiminnan tuloksista
- avoimuus uuteen, kyky ratkaista luovasti kehitykseen liittyviä tehtäviä
- rakentavuus, taito nähdä yhteistyön mahdollisuudet
- johtajaominaisuudet, kyky yhdistää aatetooverien modernisointitehtävät ja suunnata johtamisvoima näiden ratkaisemiseen.⁹⁰

Vuoden 2005 ohjelmajulistuksen toteutumista ensimmäisen viiden vuoden osalta on arvioitu Našin kotisivulla. Arvion lisäksi asiakirja sisältää suppeasti päivitettyjä tavoitteita sekä ohjeita jäsenelle tavoitteiden saavuttamiseksi. Päätehtävien toteuttamisessa järjestö näkee onnistuneensa seuraavasti:

- Venäjän suvereniteetin ja yhtenäisyyden säilyttäminen. Tehtävä on saavutettu ja se nähdään järjestön tärkeimmäksi voitoksi.
- Maan modernisoinnin toimeenpano. Tässä järjestö ei ole vielä arvionsa mukaan onnistunut. Venäjä nähdään maailmalla taloudellisessa mielessä vain maailman huoltoasemana. Maan modernisoinnin toimeenpano on myös järjestön seuraavan viisivuotiskauden avaintulos.
- Toimivan kansalaisyhteiskunnan muodostaminen. Järjestön mukaan vuonna 2005 kansalaisaktiivisuus nähtiin julkisuudessa ainoastaan toiminnaksi vallanpitäjiä vastaan. Nyt tilanne on toinen. Tuhannet nuoret ovat yhdistyneet ja osallis-

⁸⁹ Президент РФ: *Военная доктрина Российской Федерации, (Venäjän Federaation sotilasdoktriini)*, 5.2.2010, [http://news.kremlin.ru/ref_notes/461]. ”Основные задачи Вооруженных Сил и других войск в мирное время: а) защита суверенитета Российской Федерации, целостности и неприкосновенности ее территории.”

⁹⁰ Наши (Naši): 2005.

tuneet toimintaan valtakunnallisella, alueellisella tai kunnallisella tasolla. Vapaaehtoinen osallistuminen humanitääriseen, taloudelliseen ja yhteiskunnallis-poliittiseen toimintaan on heidän sukupolvensa valinta. Tuhannet nuoret ovat yhdistyneet toimiakseen fasismia ja vihamielistä nationalismia vastaan. Lisäksi he turvaavat demokratiaa ja maan suvereniteettia. Nuorten ääni kuuluu maassa Našin mukaan entistä paremmin.⁹¹

Väitettä nuorisojärjestöjen käytöstä nationalististen ja muiden ääriliikkeiden vaikutusvallan ja toiminnan kasvun rajoittamisessa korreloi hyvin Našin omaan arvioon järjestön kolmannen tavoitteen, toimivan kansalaisyhteiskunnan muodostaminen, saavuttamiseen. Toisaalta järjestöä on käytetty myös sellaisia poliittisia järjestöjä vastaan, jotka ovat olleet haluttomia taipumaan Kremlin ja virallisen politiikan näkemyksiin.

Nuorten äänen kuuluvuutta on vaikea mitata, mutta nuorisopolitiikkaan ja nuorison kasvatukseen kohdistetut toimet eivät ainakaan kerro nuorison väheksymisestä. Neuvostoliiton perintönä nuorisossa nähdään olevan vahva symbolinen voimavara. Asevoimien näkökulmasta Našin tavoitteiden mukaisen kompetenssin omaavat tulevaisuuden johtajat ovat varmasti hyvää ainesta niin asepalvelukseen kuin asevoimien ammatteihin.

2.4 DOSAAF-järjestö

2.4.1 Historia ja nykytila

Merkittävä valtiojohtoinen ja koko Venäjän alueella toimiva nuorisoa kasvattava järjestö tai paremminkin kansalaisia kasvattava ja kouluttava järjestö on DOSAAF (vapaaehtoisjärjestö, joka toimii yhteistyössä armeijan, ilmavoimien ja laivaston kanssa, ДОСААФ, Добровольное общество⁹² содействия армии, авиации и флоту России). Se järjestää esisotilaallista, sotilaallista ja muuta koulutusta nuorisolle ja muille kansalaisille. Järjestöllä on pitkät perinteet Neuvostoliiton ajoilta alkaen 1920-luvulta. DOSAAF toimi Neuvostoliitossa sen hajoamiseen saakka. Nykymuotoinen DOSAAF perustettiin virallisesti uudelleen

⁹¹ Наши (Naši): *Ohjelmajulistuksen käsittelyä ja päivitys*, 2011, [<http://nashi.su/manifest>].

⁹² Общество, translitteroituna obštšestvo, voidaan kääntää myös seuraksi tai yhdistykseksi. Käytän DOSAAF:sta sanaa järjestö.

17.12.2009.⁹³ Venäjän presidentti korostaa DOSAAF:n nykyistä asemaa järjestön kotisivulla: *Maamme tarvitsee DOSAAF:n kaltaista järjestöä, joka kasvattaa maataan rakastavaa nykyaikajan ihmistä.*⁹⁴

DOSAAF eroaa Našista ja muista poliittisista nuorisojärjestöistä erityisesti, koska:

- se toimii valtiojohtoisesti
- sen tavoitteet ovat ensisijaisesti sotilaallisia
- se ei ole poliittisesti suuntautunut
- sen toiminnan määrä on huomattavasti laajempaa kuin millään nuorisojärjestöllä
- sillä on omia oppilaitoksia ja koulutuspaikkoja
- se antaa esisotilaallista koulutusta ja kouluttaa henkilöstöä sotilaallisiin ammatteihin asevoimien ja muiden joukkojen sekä siviiliyhteiskunnan tarpeisiin
- se mainitaan suoraan patrioottisen kasvatuksen ohjelman vastuullisena toteuttajana
- tärkein valtiollinen tehtävä on maan puolustuskyvyn ja kansallisen turvallisuuden lujittaminen.⁹⁵

DOSAAF:n historian katsotaan alkaneen vuonna 1927. Vuonna 2012 järjestön perustamisesta tulee siis kuluneeksi 85 vuotta, koska 23.1.1927 perustettiin OSOAVIAHIM (ОСОАВИАХИМ, Общество содействия обороне, авиационному и химическому строительству, puolustusta, ilmailua ja suojelutoimintaa edistävä järjestö) liittämällä yhteen vuosina 1920–1926 perustettuja vapaaehtoisjärjestöjä. Järjestön päätehtävä oli sen jäsenten patrioottinen kasvatus ja isänmaan suojaaminen.⁹⁶ Nämä tehtävät löytyvät myös nykyisen DOSAAF:n tehtävistä. Järjestöjen vapaaehtoisuusasteesta voidaan olla montaa mieltä. KOMSOMOL:n⁹⁷ tavoin vapaaehtoisjärjestöön kannnatti kuulua. Jäsenyys oli myös edellytys muihin tehtäviin, varsinkin sotilasuralle aikoville.

⁹³ ДОСААФ (DOSAAF): *Устав Общероссийской общественно-государственной организации «Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России»*, (järjestön peruskirja), 18.2.2010, [<http://www.dosaaf.ru/home/ustav-dosaaf>], s. 1.

⁹⁴ ДОСААФ (DOSAAF): *О роли ДОСААФ России*, (Venäjän DOSAAF:n roolista), [<http://www.dosaaf.ru>], 23.1.2012.

⁹⁵ ДОСААФ (DOSAAF): *Järjestön kotisivu*, [<http://www.dosaaf.ru>].

⁹⁶ ДОСААФ (DOSAAF): *История организации*, (järjestön historia), [<http://www.dosaaf.ru/home/istoriya>].

⁹⁷ Komsomol (ВЛКСМ, Всесоюзный Ленинский коммунистический союз молодёжи, *VLKSM Vsesojuznyi Leninski kommunističeski sojuz molodjoži*), Yleisliittolainen Leninin kommunistinen nuorisoliitto, toimi NL:n kommunistisen puolueen nuorisojärjestönä. Perustettiin 28.10.1918.

Ennen toista maailmansotaa järjestön toiminta oli merkityksellistä erityisesti maan ilmavoimille sen kouluttaessa lentäjiä, purjelentäjiä ja laskuvarjohyppääjiä. Sodan aikana järjestö vastasi mittavasta koulutustoiminnasta. Järjestön omien tietojen mukaan se antoi sodan aikaan koulutusta yhdeksälle miljoonalle ihmiselle, muun muassa koulutti yli miljoona kivääri- ja konekiväärimiestä, 266 000 panssarintorjuntamiestä, 139 000 tarkka-ampujaa, 93 000 ilmavoimien erikoisasiantuntijaa ja 63 000 merisotilasta. Lisäksi se osallistui partisaaniosastojen muodostamiseen ja keräsi kotirintamalla rahaa kaluston ja aseistuksen valmistusta varten.⁹⁸

Sodan jälkeen päätehtäväksi muotoutui kutsuntaikäisten nuorten sotilaskoulutus, sotilaallisten tietojen levittäminen erityisesti väestönsuojelun ja ilmapuolustuksen osalta, fyysinen kasvatus sekä koulutuksen järjestäminen kiväärimehiksi, radisteiksi ja kuljettajiksi. Tammikuussa 1948 OSOAVIAHIM jaettiin kolmeen osaan puolustushaarojen mukaan: armeija (DOSARM, ДОСАРМ), ilmailu (DOSAV, ДОСАВ) ja laivasto (DOSFLOT, ДОСФЛОТ). Elokuussa 1951 nämä järjestöt⁹⁹ yhdistettiin DOSAAF-järjestöksi (DOSAAF SSSR, ДОСААФ СССР). Järjestö toimi Neuvostoliiton hajoamiseen saakka aktiivisesti.¹⁰⁰ Kylmän sodan aikaan vainoharhaisuus niin Neuvostoliitossa kuin lännessäkin nosti yhteiskunnan kasvavaan militarisointiin¹⁰¹. Sotilaallinen kasvatus aloitettiin jo koulussa. Tämä vainoharhaisuus korosti DOSAAF:n asemaa sotilaallisen koulutuksen antajana.

Vuonna 1991 perustettiin OSOAVIAHIM:n ja DOSAAF:n perinteitä kunnioittaen ROSTO (РОСТО, Российская оборонная спортивно-техническая организация), Venäjän urheilutekninen [puolustuksellinen] järjestö). Nimestään huolimatta sen toiminta noudatti DOSAAF:n perinteitä. Perinteitä kunnioitettiin myös lisäämällä DOSAAF:n nimi ROSTO:n nimen perään 15.10.2003. Tällöin ROSTO:n viralliseksi lyhenteeksi tuli ROSTO (DOSAAF). Toiminta laajeni vähitellen ja ympyrä sulkeutui, kun nykymuotoinen DOSAAF perustettiin virallisesti 17.12.2009.¹⁰² Seuraavassa kuvassa on esitetty DOSAAF:n hallintorakenne.

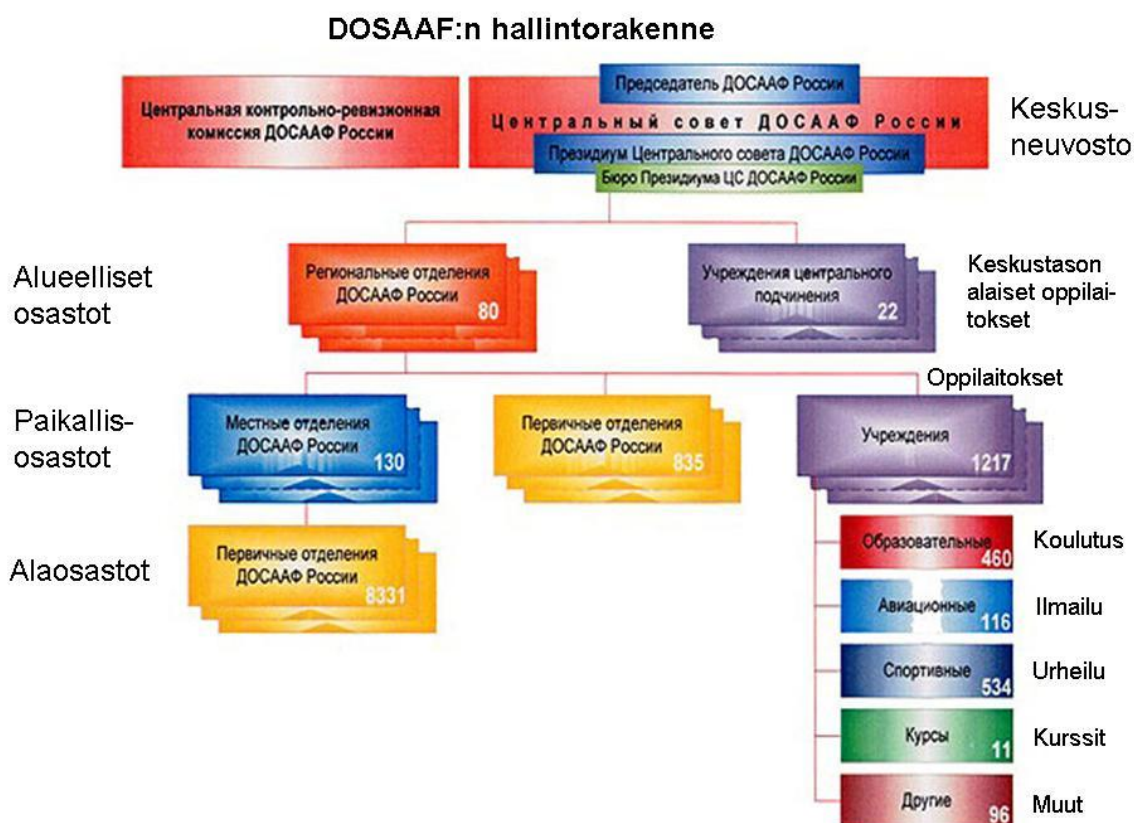
⁹⁸ ДОСААФ (DOSAAF): *История организации, (järjestön historia)*, [<http://www.dosaaf.ru/home/istoriya>].

⁹⁹ ДОСАРМ, Добровольное общество содействия армии = Vapaaehtoisjärjestö, joka toimii yhteistyössä armeijan kanssa. ДОСАВ, Добровольное общество содействия авиации = Vapaaehtoisjärjestö, joka toimii yhteistyössä ilmailun kanssa. ДОСФЛОТ, Добровольное общество содействия флоту = Vapaaehtoisjärjestö, joka toimii yhteistyössä laivaston kanssa.

¹⁰⁰ ДОСААФ (DOSAAF): *История организации, (järjestön historia)*, [<http://www.dosaaf.ru/home/istoriya>].

¹⁰¹ Kirkinen: 2006, s. 491.

¹⁰² ДОСААФ (DOSAAF): *История организации, (järjestön historia)*, [<http://www.dosaaf.ru/home/istoriya>].



Kuva 2: DOSAAF:n hallintorakenne¹⁰³.

Nykyisen DOSAAF:n toimintaa ohjaavat ja valvovat useat valtiolliset tahot. DOSAAF:n keskusneuvostossa on edustettuna:

- Venäjän federaation presidentin hallinto (kanslia)
- Hallitus
- Turvallisuusneuvosto
- Puolustusministeriö
- Urheilu-, turismi ja nuorisoasiainpolitiikan ministeriö sekä
- Opetus- ja tiedeministeriö.¹⁰⁴

DOSAAF:n toiminnan johtaminen on organisoitu kuvan 2 mukaisesti osastoihin ja oppilaitoksiin. Keskusneuvosto johtaa järjestön toimintaa. Osa alaosastoista toimii suoraan alueellisten osastojen johdossa. DOSAAF:n jäsenmäärä oli 343 279 henkeä joulukuussa 2011. Paikallista-

¹⁰³ ДОСААФ (DOSAAF): *Структура, (rakenne)*, [http://www.dosaaf.ru/home/struktura]. Organisaation päivytyspäivämäärää ei mainita. Paikallistason osastojen (1081) ja alaosastojen (10 090) määrä on korkeampi joulukuun 2011 tiedon mukaan (DOSAAF:n tarkkailuneuvoston kolmas istunto, ks seuraava viite).

¹⁰⁴ ДОСААФ (DOSAAF): 2010, s. 1-2.

son osastoja oli 1081 ja alaosastoja 10 090.¹⁰⁵ DOSAAF:n johtajana toimii Sergei Majeв¹⁰⁶. Hänen alaisuudessaan toimii neljä apulaisjohtajaa: organisaatiohallinnon päällikkö, ammatillisen koulutuksen osaston johtaja, talousjohtaja sekä ilmailu- ja urheilutoiminnan johtaja.¹⁰⁷

Ylin toimintaa valvova ja ohjaava elin on tarkkailuneuvosto (Наблюдательный совет). Siihen kuuluu 20 jäsentä ja se kokoontuu noin kerran vuodessa. Neuvoston kokoonpanoon kuuluvat muun muassa puolustusministeri, yleisesikunnan päällikkö, DOSAAF:n johtaja, oikeusministeri, urheilu-, turismi- ja nuorisoasiainpolitiikan ministerin sijainen ja valtiovarainministeriön osastopäällikkö.¹⁰⁸

DOSAAF:n historiaa tarkasteltaessa on huomattavaa, että historia toistaa itseään. Alkuperäiset päätehtävät (patrioottinen kasvatus ja isänmaan suojaaminen) ovat säilyneet. Samoin muut tehtävät, kuten esisotilaallinen koulutus kutsuntaikäisille, sotilaskoulutus ja fyysinen kasvatus ovat nykyisenkin DOSAAF:n tehtävinä.

2.4.2 Tavoitteet

DOSAAF-järjestön toiminta perustuu Venäjän federaation perustuslakiin, lainsäädäntöön sekä 18.2.2010 julkaistuun järjestön peruskirjaan: Устав¹⁰⁹ Общероссийской общественно-государственной организации «Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России»¹¹⁰. Peruskirjassa määritetään järjestön toiminnan perusteet, muun muassa yleinen asema, tavoitteet, tehtävät, oikeudet, velvollisuudet, hallintorakenne, jäsenyyden edellytykset, jäsenten oikeudet ja velvollisuudet, eri hallintotasojen ja -toimijoiden asema sekä tehtävät.

Peruskirja määrittää järjestön päätavoitteeksi maan puolustuskyvyn ja kansallisen turvallisuuden lujittamisen seuraavilla osa-alueilla:

- kansalaisten patrioottinen (sotilaspatrioottinen) kasvatus

¹⁰⁵ ДОСААФ (DOSAAF): Третье заседание Наблюдательного совета, (tarkkailuneuvoston kolmas istunto), 21.12.2011, [http://www.dosaaf.ru/sobytiya/455-2011-12-21-08-09-43].

¹⁰⁶ Sergei Aleksandrovič Majeв (Сергей Александрович Маев), syntynyt 13.7.1944, kenraalievosti evp, informaatioteknologian tohtori, teknisten tieteiden lisensiaatti. ДОСААФ (DOSAAF): Председатель ДОСААФ России, (DOSAAF:n johtaja), [http://www.dosaaf.ru/home/2011-09-04-14-50-32/2011-09-04-14-51-27#], 26.3.2012.

¹⁰⁷ Sama

¹⁰⁸ ДОСААФ (DOSAAF): Состав Наблюдательного совета ДОСААФ России, (tarkkailuneuvoston kokoonpano), [http://www.dosaaf.ru/home/nablyudatelnyj-sovet/sostav-nablyudatelno-go-soveta-dosaaf].

¹⁰⁹ Устав, translitteroituina ustav, suomeksi peruskirja, ohjesääntö, sääntö.

¹¹⁰ Suomeksi: Yleisvenäläisen yhteiskunnallis-valtiollisen DOSAAF-järjestön peruskirja.

- yhteistyö nuorisopolitiikkaa harjoittavien valtiollisten tahojen kanssa
- yhteistoiminta oppilaitosten ja organisaatioiden kanssa liittyen maanpuolustus- ja asevelvollisuuteen valmistavaan koulutukseen
- kansalaisten valmistava koulutus asevoimien, muiden joukkojen ja sotilaallisten toimijoiden ammatteihin
- asevoimissa suoritettujen asevelvollisuuden taitojen ylläpito maan suojaamiseksi aseellisessa valtauksessa
- kansalaisten fyysinen kasvatus
- ilmailu-, teknisten- ja sotilasurheilulajien kehittäminen
- erityisasiantuntijoiden koulutus moniin maan puolustusteollisuuden järjestelmiin
- muun koulutustoiminnan toimeenpano
- yhteistoiminta valtiollisten toimijoiden kanssa liikekannallepanon koulutuksessa liittyen maan puolustukseen
- päivystyksen toimeenpano ilma-aluksilla liittyen ilmailun etsintä- ja pelastusjärjestelmään.¹¹¹

DOSAAF:n päätavoite on verrattavissa aiemmin käsiteltyyn Našin ohjelmajulistuksen päätehtävään (maan suvereniteetin säilyttäminen). Edelleen se tukee hyvin myös Venäjän sotilasdoktriinin ensimmäistä päätehtävää (maan suvereniteetin säilyttäminen, alueellisen yhtenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen). Osa-alueiden osalta on huomattavaa patriootin kasvatus, yhteistoiminta kaikkien nuorisopolitiikkaa harjoittavien tahojen kanssa, yhteistoiminta oppilaitosten kanssa, liikekannallepanon koulutukseen osallistuminen, tuki maan puolustusteollisuudelle sekä myös reserviläisten sotilastaitojen ylläpito.

Edellä mainittujen päätavoitteiden saavuttamiseksi peruskirjassa määritetään järjestön valtiollisiksi tehtäviksi:

- kansalaisten patriootin (sotilaspatriootin) kasvatus
- kansalaisten kasvattaminen sotilaallisille erikoisaloille
- ilmailu- ja teknisten sotilasurheilulajien kehittäminen
- osallistuminen fyysisen kulttuurin ja sotilaallisten urheilulajien kehittämiseen
- oppilaiden lentokoulutus tietyissä ammatillisissa oppilaitoksissa
- reservissä olevien sotilaskoulutus

¹¹¹ ДОСААФ (DOSAAF): 2010, s. 3.

- monien teknisten ammattien erikoisasiantuntijoiden koulutus ja teknillisen valmiuden kehittäminen
- osallistuminen luonnononnettomuuksien, hätätilanteiden, katastrofien ja muiden poikkeustilanteiden seuraamusten ehkäisemiseen
- DOSAAF:n toimintojen ylläpitäminen tehtävien täyttämiseksi myös liikekannallepanon ja sodan aikana.¹¹²

Yllämainittuja tehtäviä tarkennetaan peruskirjassa 28 tarkentavalla tehtävällä. Myös tehtäviin liittyvät oikeudet ja velvollisuudet määritetään peruskirjassa. Niissä korostetaan tehtävien toteuttamista Venäjän federaation lain mukaan sekä eri tahojen tiedottamista järjestön toiminnasta.¹¹³

Tehtävät ovat laaja-alaisia ja hyödyttävät yhteiskuntaa muussakin kuin sotilaallisessa mielessä, esimerkiksi fyysisen kasvatuksen, teknisen koulutuksen ja poikkeustilanteiden hallinnan osalta. Tavoitteiden ja tehtävien perusteella DOSAAF:n merkitys asevoimien *taistelupotentiaalille* on merkityksellinen. Järjestö osoitti kykynsä ja tarpeellisuutensa toiminnallaan toisen maailmansodan aikana. Huomattavaa on myös järjestön rooli liikekannallepanon ja sodan aikana. Laajamittaiseen, asevoimia hyödyttävään koulutustoimintaan kykenevä organisaatio on valmiina jo rauhan aikana.

¹¹² ДОСААФ (DOSAAF): 2010, s. 3-4.

¹¹³ ДОСААФ (DOSAAF): 2010, s. 4-8.

3 MERKITYS ASEVOIMIEN TAISTELUPOTENTIALILLE

3.1 Asevoimien taistelupotentiaali

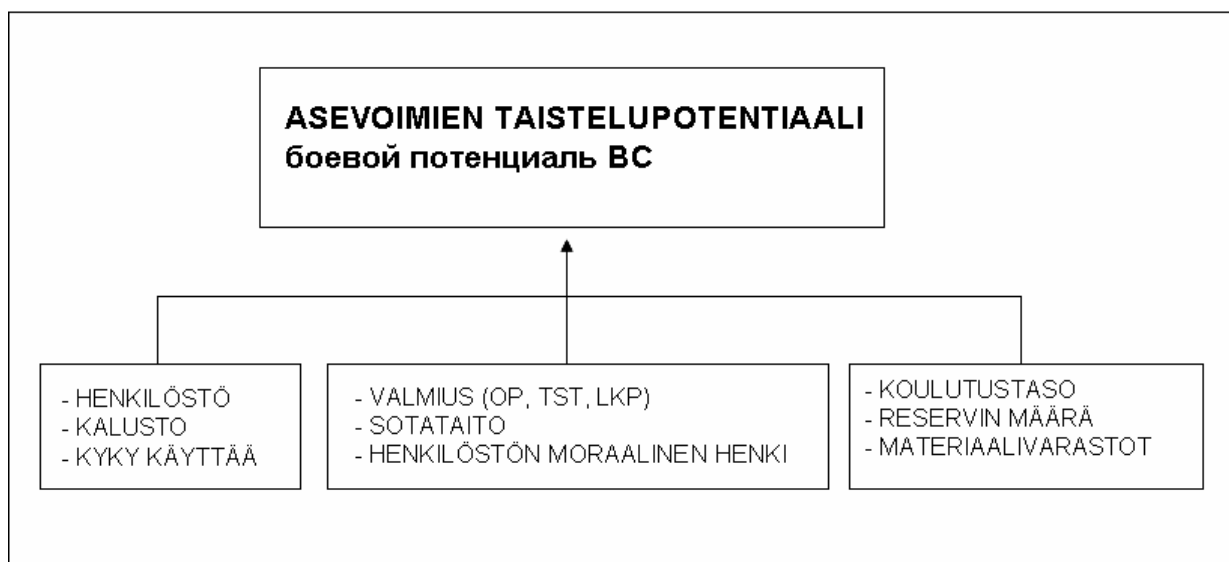
Asevoimien *taistelupotentiaalin* käsite määritellään Venäjällä eri tavalla tasosta riippuen. Venäläisen strategisen tason määritelmän mukaan asevoimien *taistelupotentiaali*¹¹⁴ (боевой потенциал ВС) muodostuu kokonaisuudesta pitäen sisällään välittömästi käyttöön otettavia armeijan, laivaston ja muiden valtion sotilaallisten yksiköiden materiaalisia ja henkisiä voimia sekä kalustoa, joita voidaan käyttää aseellisessa taistelussa maksimaalisella tavalla. Tärkeimmän *taistelupotentiaalin* osan muodostaa valtio.

Asevoimien *taistelupotentiaalin* pääelementit ovat:

Asevoimien kokoonpano ja sen täydentäminen henkilöstöllä. Tekninen varustetaso, joka koostuu nykyaikaisista aseista ja kalustosta sekä kyvystä näiden käyttöön.

- Operatiivinen valmius, taistelu- ja liikekannallepanovalmiuden taso, sotataito sekä henkilöstön moraalinen henki.

- Henkilöstön ja joukkojen koulutustaso, saatavissa oleva reservi ja materiaali-varastot.¹¹⁵



Kuva 3: Venäjän asevoimien taistelupotentiaalin määritelmä.

¹¹⁴ боевой потенциал ВС, translitteroituina boevoi potentsial VS voidaan kääntää myös sotapotentiaaliksi.

¹¹⁵ Погозин, Д. О. (ред.): 2004. Määritelmässä mainitaan armeija (maavoimat) ja sotalaivasto (merivoimat) sekä muut yhtymät. Ilmavoimia, strategisia ohjusjoukkoja, avaruusjoukkoja tai maahanlaskujoukkoja ei mainita erikseen. Tulkitsen määritelmän käsittävän kuitenkin kaikki puolustushaarat ja aselajit.

Kyseinen *taistelupotentiaalin* määritelmä on käytössä strategisella tasalla. Operatiivisella ja taktisella tasolla *taistelupotentiaalin* sijaan käytetään usein termejä *taistelumahdollisuudet* (боевые возможности) ja *taistelukyky* (боевая способность).

Venäläisen määritelmän mukaan *taistelumahdollisuudet* (боевые возможности) ovat kokonaisuus laadullisia ja määrällisiä osoittajia, jotka luonnehtivat yksiköiden, joukkojen, alusten ja yhtymien mahdollisuuksia taistelutehtävän suorittamiseen määritetyssä ajassa ja konkreettisisissa olosuhteissa. *Taistelumahdollisuudet* määritellään matemaattisten mallien avulla (käytämällä tietokonetta), graafisilla, grafoanalyttisillä ja muilla metodeilla taulukoiden, graafisten kuvaajien, nomogrammien jne. avulla. *Taistelumahdollisuuksien* täydellinen ja objektiivinen arviointi voidaan tehdä taistelun mallintamisen avulla.¹¹⁶

Taistelukyky (боевая способность) on joukkojen (voimien) tila, joka luonnehtii niiden mahdollisuuksia menestyksekkääseen taistelutoimintaan tilanteen ja olosuhteiden määrittämällä tavalla toteuttamalla *taistelumahdollisuuksiaan*. Joukkojen *taistelukyvyt* arvioidaan neljällä tasolla:

- *Taistelukykyiset* (боеспособные). Joukoilla on vähintään 75 % orgaanisesta rakenteestaan eli aseistuksesta, kalustosta ja henkilöstöstä.
- Rajoitetusti *taistelukykyiset* (ограниченно боеспособные). Joukoilla on 50–75 % orgaanisesta rakenteestaan.
- Osittain *toimintakykyiset* (частично боеспособные). Joukoilla on 30–50 % orgaanisesta rakenteestaan.
- *Taistelukyvyttömät* (небоеспособные). Joukoilla on alle 30 % orgaanisesta rakenteestaan.¹¹⁷

Voimakas matemaattinen mallintaminen ja materiaallinen ajattelu korostuvat siis operatiivisella ja taktisella tasolla. Strategisen tason *taistelupotentiaalin* määritelmässä esiintyvä henkilöstön moraalinen henki ei näy enää operatiivisen ja taktisen tason määritelmissä. Tämä voi olla ainakin osittain perua Neuvostoliiton aikana vallinneesta eräänlaisesta yhteiskunnan tieteellisen ohjaamisen -ajattelusta. Moraalinen henki on tekijä, johon halutaan vaikuttaa esimerkiksi patrioottisen kasvatuksen ja esisotilaallisen koulutuksen keinoin.

¹¹⁶ Сердюков, А. Е. (ред.): *Военный энциклопедический словарь, (sotilassanakirja)*, 2007, s. 91. Alkuperäinen käännös: Everstiluutnantti Petteri Lalu 2011. Lalu tutkii MPKK:n taktiikan laitoksella venäläistä operaatiotaitoa ja taktiikkaa.

¹¹⁷ Sama, s. 88.

Suomen puolustusvoimissa käytetään *taistelupotentiaalin* käsitteen sijaan termiä *suorituskyky*. Kenttäohjesäännön yleisen osan mukainen määritelmä puolustusvoimien *suorituskyvystä*¹¹⁸ ei sisällä jakoa eri tasojen mukaan. Määritelmä on eriävä venäläisen määritelmän mukaan, mutta sisältää samoja kokonaisuuksia. *Suorituskyky* tai *taistelupotentiaali* edellyttää kalustoa, osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä sekä valmiutta ja sotataitoa niin kaluston kuin henkilöstön käyttämiseksi optimaalisella tavalla.

Presidentti Medvedevin lausunnon mukaan koko valtion tehokkuus ja maan turvallisuuden varmistaminen riippuvat siitä miten asevoimat miehitetään¹¹⁹. Asevoimien *taistelupotentiaali* on huono ilman osaavaa ja motivoitunutta henkilöstöä. Asepalvelukseen rekrytoinnissa on monia julkisesti tunnustettuja sekä laadullisia että määrällisiä haasteita. Näitä haasteita ovat ainakin terveydelliset ongelmat, huono fyysinen kunto, asenne asepalveluksen suorittamiseen ja väestön demografinen kehitys¹²⁰.

Venäjän terveys- ja sosiaalisen kehityksen ministeriön (Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации) tilaston mukaan vain 21,4 prosenttia koulu-
laisista on täysin terveitä. Asepalveluksen aloittavista 51 prosentilla¹²¹ ei ole rajoitteita terveyden tilan suhteen. Sairauksien ohella terveydellisenä haasteena on nuorison lisääntynyt alkoholin ja huumeiden käyttö. Fyysisen kunnon osalta noin 75–85 prosentilla on alhainen liikunta-aktiivisuus ja liian huono kunto asepalveluksen aloittamisen kannalta.¹²² Asevoimien sisäiset ongelmat, kuten simputus, rikollisuus, rasismi, kiistat eri etnisten ryhmien välillä, korruptio¹²³ ja huono palvelusturvallisuus vaikuttavat osaltaan haluun välttää asepalveluksen

¹¹⁸ *Kenttäohjesääntö (KOYL), yleinen osa*, Edita Prima Oy, Helsinki, 2007, s. 105: Suorituskyky muodostuu järjestelmän ja/tai joukon toiminnan mahdollistavista suunnitelmista ja eri tehtäviin harjoitelluista käyttö- ja toimintaperiaatteista, riittävästä ja osaavasta henkilöstöstä, tehtävään tarvittavasta materiaalista, toimintaan tarvittavasta infrastruktuurista sekä puolustusvoimien omasta tai yhteiskunnan tarjoamista tukeutumismahdollisuuksista. Suorituskyvyn pohjana on maanpuolustustahto.

¹¹⁹ Президент Российской Федерации: *Совещание по вопросам призыва на военную службу (Presidentti Medvedevin puhe asepalveluksen muutoksista)*, [<http://news.kremlin.ru/news/8404>], 22.7.2010.

¹²⁰ Sama ja Правительство РФ: Распоряжение Правительства Российской Федерации от 3 февраля 2010 г. N 134-р г. *Концепция федеральной системы подготовки граждан Российской Федерации к военной службе на период до 2020 года, (Venäjän federaation esisotilaallisen koulutuksen konsepti vuoteen 2020 saakka)*, [<http://www.rg.ru/2010/02/12/prisyv-dok.html>], s. 1.

¹²¹ ISSS (The International Institute for Strategic Studies): *The Military Balance 2010*, s. 215 on esitetty Venäjän Puolustusministeriön antamaksi vastaavaksi luvuksi 68 %.

¹²² Правительство РФ: Распоряжение Правительства Российской Федерации от 3 февраля 2010 г. N 134-р г. *Концепция федеральной системы подготовки граждан Российской Федерации к военной службе на период до 2020 года, (Venäjän federaation esisotilaallisen koulutuksen konsepti vuoteen 2020 saakka)*, s. 1-3.

¹²³ Korruptiota tutkivan Transparency International -tutkimuslaitoksen mukaan Venäjän sijaluku korruptiota mittaavassa indeksissä oli 146. Suomi oli sijalla 6. Tilastossa on mukana 180 maata.

Transparency International: *Corruption Perceptions Index 2009*, [http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table], 2009

suorittaminen¹²⁴. Asepalveluksen suorittaa vuosittain alle puolet ikäluokasta¹²⁵. Ongelma on avoimesti tiedostettu. Vuonna 2011 vuosittain koulutettavien määrää vähennettiin 550 000 henkilön koulutustavoitteesta 400 000 henkilöön¹²⁶.

Venäjän demografinen kehitys on haaste myös asevoimille, koska ikäluokat pienentyvät. Synkimpien ennusteiden mukaan nykyinen koko maan noin 143 miljoonan väkiluku vähenee vuoteen 2025 mennessä 130 miljoonaan ja vuoteen 2050 mennessä 100 miljoonaan¹²⁷. Näin synkkä tilanne ei kuitenkaan todennäköisesti ole. Vuoden 2011 tilastojen mukaan negatiivinen luonnollinen väestön kasvu on pienentynyt, syntyvyys on lisääntynyt, epäluonnollisten kuolemien määrä on pienentynyt ja keskimääräisen eliniän oletusarvo on korkeampi kuin kertaakaan Venäjän historiassa.¹²⁸

3.2 Naši-järjestön toiminta ja merkitys taistelupotentiaalille

Naši järjestää monenkirjavaa toimintaa järjestön ohjelmajulistuksessa mainittujen tavoitteiden ja tehtävien saavuttamiseksi. Suurimman julkisuusarvon se on saavuttanut paikallisilla tai valtakunnallisilla massatapahtumilla ja mielenilmauksilla ulkovaltoja kohtaan.

Ensimmäinen Našin organisoima massatapahtuma oli Moskovassa 15.5.2005. *Meidän voitto* (Наша победа) -tapahtumaan osallistui noin 60 000 nuorta kunnioittamaan *Suuren isänmaallisen sodan* 60-vuotispäivää ja ilmaisemaan tukensa veteraaneille. Tämä oli Neuvostoliiton jälkeisen Venäjän historiassa ensimmäinen kerta, kun jokin yhteiskunnallinen järjestö onnistui organisoimaan näin suuren määrän nuorisoa yhteen tapahtumaan. Tapahtuma toistettiin vuosina 2007 ja 2010. Se on tarkoitus toistaa jatkossa joka kolmas vuosi. Vuoden 2010 tapahtumaan osallistui noin 100 000 nuorta.¹²⁹

¹²⁴ ISSS (The International Institute for Strategic Studies): *The Military Balance 2010*, s. 211. Sperling, Valerie: 2009, s. 221–222.

¹²⁵ Venäjän valtiollisen tilastokeskuksen tilaston mukaan vuoden 2011 lopussa 17-vuotiaita miehiä oli noin 750 000. Росстат (ROSSTAT): *Молодежь в России 2010, (Nuoriso Venäjällä 2010)*, 2010, s. 9.

¹²⁶ Forss et al: *Venäjän sotilaspoliittinen kehitys ja Suomi*, 2011, s. 28. Vuosittain koulutettavien määrä vaihtelee lähteestä riippuen. Joka tapauksessa määrä on pienentynyt. Määrään vaikuttaa myös se, että tavoitevahvuuksia ei ole saatu täytettyä. Esimerkiksi syksyn 2011 kutsunnoissa palvelukseen määrättiin 135 850 kutsuntaikäistä. RIA Novosti: *Russian military has 'no one left to draft'*, 17.11.2011, [http://en.rian.ru/military_news/20111117/168776056.html].

Sama uutinen sisältää Venäjän yleisesikunnan päällikön, Nikolai Makarovin, lausunnon, jonka mukaan vain 11,7 prosenttia 18–27-vuotiaista on kykeneviä palvelukseen. Suuremmiksi ongelmiksi hän mainitsee demografisen kehityksen, asevelvollisten huonon kohtelun ja palveluksen välttelemisen.

¹²⁷ Puolustusministeriö (PLM), 2008, s. 24.

¹²⁸ Росстат (ROSSTAT): *Демография (Demografia)*, 2012, [http://www.gks.ru/bgd/free/b12_00/IssWWW.exe/Stg/dk01/7-0.htm].

¹²⁹ Наши (Naši): *Проекты, (Projektit)*, [<http://nashi.su/projects>], 9.1.2012.

Tuen osoittaminen veteraaneille ja kunnioitus *Suurta isänmaallista sotaa* kohtaan liittyy Našin ohjelmajulistuksessa mainittuun patriotismiin ja historialliseen optimistiin. Ohjelmajulistuksen mukaisesti patriotismilla lisätään uskollisuutta omalle maalle ja historiallisella optimismin avulla uskoa tulevaisuuden Venäjään. Tällä lisätään myös asevoimien arvostusta ja parannetaan *taistelupotentiaalin* määritelmän mukaista moraalista henkeä. *Suuren isänmaallisen sodan* identiteettipoliittinen merkitys on keskeinen Venäjän valtiopatriotismille. *Suuren isänmaallisen sodan* päättymispäivä, 9.toukokuuta vietettävä voiton päivä, on yksi suurimmista juhlapäivistä Venäjällä.

Patrioottisen kasvatukseen kuuluu myös tapahtuma, jossa Moskovassa kokoontui 70 000 pakkasukkoa ja lumityttöä 17.12.2006. Naši halusi tempauksellaan tuoda uudenvuoden tervehdyksen veteraaneille. Moskovassa järjestettyjen massatapahtumien lisäksi Naši organisoi valtakunnallisia tapahtumia. Esimerkiksi 3.9.2005 järjestö organisoi *ilman sanoja* (Без Слов) - tapahtumia 30 eri kaupungissa vastustaakseen terrorismia ja ilmaistakseen tukensa Pohjois-Ossetian Beslaniassa tapahtuneen koulukaappauksen uhreille. Tapahtumiin osallistui arviolta 100 000 ihmistä eri puolilla Venäjää.¹³⁰

Naši on osoittanut kritiikkiä ulkovaltoja vastaan järjestämällä mielenilmauksia ulkomaisten suurlähetystöjen tai suurlähettiläiden asuntojen edessä. Joulukuussa 2006 järjestö organisoi kampanjan Britannian Moskovon suurlähettilästä vastaan. Syynä väitettiin olevan lähettilään osallistuminen opposition järjestämään konferenssiin, jossa oli mukana Putinia vastustavia oppositiojohtajia.¹³¹ Tämä tukee väitettä Našin uskollisuudesta Kremlille. Arvostelu valtaapitäviä kohtaan tai edes osallistuminen väärän ohjelmasisältöisiin opposition järjestämiin tilaisuuksiin halutaan tuomita.

Tallinnan pronssisoturikiistaan huhti-toukokuussa 2007 liittyen Naši osoitti mieltä Viron Moskovon suurlähetystön edustalla. Našin toiminta Moskovassa ja Virossa herätti paljon kansainvälistä huomiota. Viron lähettilään poistuttua Moskovasta mielenosoitus jatkui Euroopan Unionin edustuston edessä. Järjestö vaati Tallinnan tapahtumien ja mellakoinnin yhteydessä pidätetyn järjestön Viron osaston johtajan Mark Sirōkin vapauttamista. Lisäksi vaatimukseen liittyi uhkavaatimus Viron lähetystörakennuksen tuhoamisesta, jos pronssisoturia ei palauteta

¹³⁰ Наши (Naši): *Проекты*, (*Projektit*), [<http://nashi.su/projects>], 9.1.2012.

¹³¹ BBC News: *Russian youths 'hound UK envoy'*, December 8, 2006, [<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6162033.stm>].

Tönismäelle Venäjän itsenäisyyspäivään 12.6. mennessä.¹³² Mielenosoitusten lisäksi noin 150 Našin ja muiden nuorisjärjestöjen edustajaa tunkeutui 2.5.2007 järjestettyyn lehdistötilaisuuteen, jossa Viron Moskovan suurlähettiläs vastaili kysymyksiin patsaan siirtämisestä.¹³³ Uhkavaatimus on esimerkki Našin yliampuvasta ja absurdista toiminnasta. Kansalliseen pyhään liittyvä uhkavaatimus ja jopa yltiöpatiotismi ovat esimerkkejä toiminnasta mikä kääntyy helposti itseään vastaan ja saa kielteistä julkisuutta.

Naši on osoittanut mieltä myös Yhdysvaltojen lähetystön edessä. Esimerkiksi 26.8.2011 se osoitti mieltä senaattori John McCainin Libya-lausuntojen takia. Lausunnossa McCain kuvasi Venäjää ja Kiinaa rauhattomiksi paikoiksi, joissa ihmiset haluavat vapautta.¹³⁴

Naši sai medianäkyvyyttä 23.3.2009 Helsingissä, kun muutama sen jäsen osallistui Suomen antifasistisen komitean (SAFKA) organisoimiin mielenilmauksiin Viroa vastaan. Paikalla oli myös Našin Viron osaston johtaja Mark Sirök. Mieltä osoitettiin Imbi Pajun ja Sofi Oksasen *Kaiken takana oli pelko* -kirjan julkistamistilaisuudessa Sanomatalossa sekä *Pelko muurin takana* -seminaaria kohtaan.¹³⁵ Tapahtumat pitäneek tulkita enemmänkin Suomen antifasistisen komitean järjestämiksi kuin Našin suunnittelemissa tai Našin toiminnan laajentamiseksi Suomeen. Našin jäsenten järjestäminen mukaan lisäsi kuitenkin median kiinnostusta tapahtumaa kohtaan.

Naši on ollut näkyvästi esillä Venäjällä vaalien aikana. Se on järjestänyt massatapahtumia vuoden 2008 presidentin- ja vuoden 2011 Duuman vaalien läheisyydessä. Järjestön mukaan tapahtumien tavoite on ollut tuen osoittaminen presidentille tai valtapuolueelle. Opposition edustajien mukaan tavoitteena on ollut estää opposition katuprotestit. Tällä toiminnalla saavutetaan poliittinen monopoli.¹³⁶

Naši toteuttaa erilaisia projekteja tai kampanjoita järjestön sisäisenä toimintana sekä yhteistyössä muiden tahojen kanssa. Järjestön jäseneksi haluavan kuuluu perehtyä johonkin projek-

¹³² Савина, Екатерина: *Политинформация на свежем воздухе (poliittista tietoutta viileässä ilmassa)*, Газета "Коммерсантъ", 05.05.2007.

¹³³ Kommersant: *Russian Authorities Ask Price of Sanctions*, May 03, 2007, [http://www.kommersant.com/p763233/r_527/Estonia/].

¹³⁴ Наши (Naši): *«Наши» вышли к посольству США с обращениями к Маккейну*, (Uutinen *mielenosoituksesta McCainia vastaan*), [<http://nashi.su/news/37084>].

¹³⁵ Uusi Suomi (verkkolehti): *Tämä oli Suomen ensimmäinen askel fasismiin*, 23.3.2009. Katso myös sivulla olevat linkit 23.3.2009 tapahtumiin.

¹³⁶ Yläjoki, Janne: *Nashit valtaavat Moskovan*, Turun Sanomat, 1.12.2011, s. 24.

Pedersen, Lise Birk: *Putin's Kiss*, 2012. Dokumenttielokuvassa esitetään Našin komissaarin Vasili Jakemenkon puhe Našin 5-vuotisjuhlassa. Poliittisen monopolin saavuttaminen ja opposition toiminnan estäminen on Jakemenkon mukaan Našin tärkeä tehtävä.

tiin ennen jäsenyyden saamista. Projektien monenkirjavuutta kuvaa sekin, että jäsenhakemuslomakkeessa on valittavana osittain eri projektit mitkä ovat esitelty kotisivulla pääprojekteina¹³⁷. Asevoimien *taistelupotentiaalin* kannalta merkityksellinen projekti on jäsenhakemuslomakkeessa mainittu projekti *Juokse kanssani!* (*Беги за мной!*). Monen muun projektin tavoin se ei ole vain Našin projekti. Projektin kotisivun mukaan siinä on mukana 20 valtiollista ja kaupallista tahoa. Projekti on suunnattu 16–27-vuotiaille. Sen tavoitteena on fyysisen kunnan merkityksen ja terveellisten elämäntapojen opettaminen. Tämäkin projekti on esillä kattavasti Venäjän sosiaalisessa mediassa. Muun muassa venäjänkielisen *Facebookin VKontakte* (*ВКонтакте*) sivustolla projektilla on yli 60 000 *kaveria*. Projektin johtajana toimii Venäjän nuorisoasiainvirasto (*Росмолодежь*).¹³⁸ Tämä projekti on osoitus halusta huolehtia nuorison kunnosta ja terveydestä. Hyväkuntoinen ja terveelliset elämäntavat omaava nuori on koko yhteiskunnan, mutta myös asevoimien etu.

Pääprojektit ovatkin vain esimerkki toiminnasta, koska erilaisia projekteja ja tapahtumia on niiden lisäksi paljon. Alla on kuvattu suppeasti kotisivulla esitetyt järjestön kahdeksan pääprojektia:

- *Informaatiotulva* on mediaprojekti, jolla pyritään vaikuttamaan muun muassa sanomalehtien, näytelmien ja filmien kautta.
- *Zvorikinskin projekti*¹³⁹ on valtakunnallinen nuorisolle suunnattu innovaatioprojekti. Našin ohella mukana on valtiollisia (esimerkiksi nuorisoasiainvirasto, *Росмолодежь*) ja kaupallisia (esimerkiksi Mercedes Benz) tahoja.
- *Johtajuus*. Projektin tarkoituksena on kouluttaa erikoisasiantuntijoita, joiden tehtävänä on nuorten tehokkaan elämänstrategian rakentaminen.
- *Venäjä kaikille* on projekti, jolla Venäjästä tehdään maailman kiehtovin maa. Projekti on suunnattu kaikille, jotka arvostavat maataan ja haluavat asua siellä.
- *Hyvän teknologia*. Projekti tähtää niin maan kuin ihmisten kehittämiseen hyvien asioiden avulla.

¹³⁷ Наши (Naši): *Анкета, (jäsenhakemuslomake)*, [<http://nashi.su/join/anketa>], 23.1.2012.

¹³⁸ Росмолодежь: *Беги за мной!, (Juokse kanssani!, projektin kotisivu)*, [<http://www.zamnoy.org/>], 24.1.2012.

¹³⁹ [<http://www.innovaterussia.ru/>] on projektin kotisivu.

- *Alue*. Projektin tavoitteena on nuorison patrioottinen kasvatus turismin keinoin, Venäjä-kuvan kehittäminen kansainvälisessä ympäristössä sekä uusien työpaikkojen luominen varsinkin nuorille.

- *Taideparaati*. Tavoitteena on auttaa lahjakkaita nuoria tulemaan menestyviksi ja tunnetuiksi kulttuurin ja taiteen aloilla.

- *Sinä - yrittäjä*. Tavoitteena on auttaa tuhansia nuoria saavuttamaan menestystä.¹⁴⁰

Yllämainitut projektit korreloivat järjestön perusasiakirjassa mainittuihin päätehtäviin. Tulevaisuuden johtajien kasvattaminen on järjestön tärkeä tehtävä. Tälle voidaan löytää historiallista taustaa jo 1920–1930-lukujen neuvostoihmis-ihanteesta¹⁴¹. Tulevaisuuden johtajien kasvattaminen saa paljon huomiota myös järjestöä käsittelevässä uutisoinnissa. Yhdysvaltalaisen STRATFOR-tutkimuskeskuksen¹⁴² analyysin mukaan Venäjän hallituksen ohjauksessa olevien nuorisojärjestöjen, kuten Naši ja Nuori Kaarti, tehtävä on muuttunut nimenomaan tulevan sukupolven johtajien kasvattajiksi¹⁴³. Hyvä johtaja voi olla myös hyvä sotilasjohtaja. Järjestön tavoitteen mukainen, patrioottinen, historiallisen optimismin ja yhteiskunnan kannalta oikean arvopohjan omaava tulevaisuudenjohtaja on etu myös asevoimille vaikka hän ei palvelisikaan asevoimissa. Poliittinen päätöksenteko vaikuttaa osaltaan asevoimien saamaan rahoituskehukseen myös Venäjällä.

Halu asua Venäjällä (*Venäjä kaikille* -projekti) ei ole itseselvyyss. Levada-tutkimuskeskuksen lokakuussa 2010 tekemän tutkimuksen mukaan 22 prosenttia venäläisistä haluaisi muuttaa asumaan ulkomaille. Vuonna 2010 noin 100 000 venäläistä tämän toteuttikin.¹⁴⁴ Nuorison osalta tilanne on Venäjän kannalta vielä huonompi, koska sama luku oli toukokuussa 2011 tehdyn tutkimuksen mukaan 48 prosenttia. Tieto synnytti Venäjällä kohua ja alettiin puhua jopa *aivovuodosta*. Syitä haettiin turhautumisesta demokratian puutteeseen.¹⁴⁵ Samaan on-

¹⁴⁰ Наши (Naši): *Проекты, (Projektit)*, [http://nashi.su/projects], 9.1.2012.

¹⁴¹ Lassila, Jussi: 2011a, s. 53-54.

¹⁴² STRATFOR on vuonna 1996 perustettu kaupallinen ja riippumaton, geopolitiittisia analyyseja tuottava tutkimuskeskus. Sen lähestymistapa on tiedustelupohjainen: avointen lähteiden seuraaminen (OSINT) sekä ihmisiltä saatava tieto (HUMINT). [http://www.stratfor.com/about-us]

¹⁴³ STRATFOR: *The Expanding Role of Russia's Youth Groups*, [http://www.stratfor.com/memberships/196512/analysis/20110608-expanding-role-russias-youth-groups], June 8, 2011.

¹⁴⁴ Левада-Центр (Levada-keskus): *У россиян есть план по валу* (venäläisillä on suunnitelma vaihtoon), [http://www.levada.ru/05-10-2011/u-rossiyan-est-plan-po-valu], 5.10.2011.

¹⁴⁵ Niemeläinen Jussi: *Vera ei pysty jättämään Moskovaa*, HS, 14.11.2011.

gelmaan on kiinnittänyt huomiota myös kansainvälinen Venäjän-tutkijoiden ryhmä, Valdai-kerho. Ryhmän mukaan monet luovat, energiset ja hyvin koulutetut nuoret lähtevät maasta ja Venäjä menettää älymystöään.¹⁴⁶ *Aivovuoto* heijastuu myös asevoimiin sen menettäessä rekrytoitavaa ainesta. Se vaikuttaa myös maan puolustusteollisuuden kehittymiseen ja tämän kautta myös asevoimien vuoteen 2020 ulottuvan varusteluohjelman¹⁴⁷ toteutukseen. Erään arvion mukaan Venäjän puolustusteollisuudessa on töissä noin 1,5 miljoonaa henkilöä. Heidän keski-ikänsä on 55–60 vuotta. Alle 30-vuotiaita on vain puoli prosenttia. Ikääntymisen ohella puolustusteollisuuden haasteena ovat neuvostoaikaisten työmenetelmien tehottomuus ja työkoneiden vanheneminen.¹⁴⁸

Yleisvenäläinen nuorten innovaatiofoorumi Seliger (Всероссийский молодежный инновационный форум Селигер) on alun perin Našin järjestämä, Tverin alueella Seligerjärven rannalla pidettävä nuorisoleiri tai -foorumi. Ensimmäiseen foorumiin vuonna 2005 osallistui noin 3000 nuorta¹⁴⁹. Vuonna 2009 foorumin järjestelyvastuu siirtyi nuorisoasiainvirastolle (Росмолодежь). Naši on edelleen aktiivisti mukana tapahtumassa. Vuonna 2009 osallistujia oli 83 eri hallintoalueelta, yhteensä noin 40 000 henkeä.¹⁵⁰

Vuoden 2012 foorumi on kuukauden mittainen. Siihen oletetaan osallistuvan ainakin 20 000 henkeä. Foorumin rahoituksessa on mukana useita suuryrityksiä. Foorumiin osallistuu 18–30-vuotiaita nuoria myös ulkomailta. Tavoitteena on saada mukaan 1000 ulkomaista osallistujaa, tulevaisuuden maailman johtajaa. Osallistujien tulisi olla korkeakouluissa opiskelevia tai niistä valmistuneita, lahjakkaita, luovia ja järjestötaustan omaavia.¹⁵¹ Nämä kriteerit täsmäävät myös venäläisiin osallistujiin ja väitteeseen tulevan sukupolven johtajien, siis eliitin kasvatamisesta. Ulkomaalaisten osallistujien korkeaan tavoitemäärään voi hakea monia selityksiä. Yksi voi olla Našin ohjelmajulistuksen tavoite tehdä Venäjästä 2000-luvun globaali johtaja. Sitä ei enää saavuteta vain maan sisäisellä toiminnalla. Julistuksen mukaista venäläisen kult-

¹⁴⁶ Valdai, Valdai Discussion Club Analytical report: *Russia Should Not Miss its Chance*, Moscow, November 2011, s. 14. Valdai-kerhoon kuuluu yli sata, eri kansallisuutta edustavaa Venäjä-tutkijaa.

¹⁴⁷ Государственная программа развития вооружений, ГПВ-2020, Valtiollinen ohjelma aseistuksen kehittämiseksi, GPV-2020. Suomessa yleisesti käytetty käännös on varusteluohjelma. Ohjelma on laadittu vuodelle 2011–2020.

Правительства Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Государственная программа развития вооружений (pääministeri Putinin puhe asevoimien kehittämistä koskien)*, [http://premier.gov.ru/events/news/9426/], 17.2.2010.

¹⁴⁸ Forss et al: 2011, s. 29. Lähteenä on käytetty muun muassa professori Julian Cooperin lausuntoa. Cooper on tutkinut pitkään Venäjän puolustusteollisuuden tilaa.

¹⁴⁹ Seligerin osallistujamäärät vaihtelevat huomattavasti käytettävän lähteen mukaan. Joka tapauksessa tapahtuma on kasvanut ja siihen osallistuu joka kesä tuhansia nuoria.

¹⁵⁰ Наши (Naši): *Проекты, (Projektit)*, [http://nashi.su/projects], 9.1.2012.

¹⁵¹ Rosmolozezh: *International Youth Forum Seliger 2012, (Seliger 2012 virallinen kotisivu)*, [http://www.interseliger.com/about/about_forum/], 16.1.2012.

tuurin viehättävyyttä, elämän mallia sekä poliittista, taloudellista ja sosiaalista järjestystä tulee kyetä markkinoimaan myös kansainvälisesti. Toinen selitys voi olla halu verkostoida tulevaisuuden johtajat myös kansainvälisesti. Kolmas selitys voi olla korjata Seliger-foorumin saama osittain kielteistäkin julkisuuskuvaa.

Leirin sisältö on muuttunut alkuperäisestä, koska politiikan ohella leirillä toteutetaan erilaisia opetusohjelmia. Niitä on politiikan lisäksi yhdeksän. Osa on yhteneviä Našin pääprojektien kanssa. Leirille osallistuu opettajina ja vierailijoina useita yhteiskunnallisia vaikuttajia.¹⁵² Merkittävin vieras vuoden 2011 leirillä oli Venäjän pääministeri¹⁵³. Tämä korostaa osaltaan jo muutenkin Seligerin merkityksellistä asemaa Venäjän nuorisopolitiikassa ja toki myös Našin toiminnassa.

Patrioottiseen kasvatukseen liittyvä projekti on Yhteinen voittomme (Наша общая Победа). Se on yleisvenäläinen nuorisoasiainviraston (Росмолодежь) johtama projekti. Projektissa on mukana useita eri valtiollisia tahoja, joukkotiedotusvälineiden edustajia sekä myös nuorisojärjestöjä, kuten Naši ja Stal. Projektin tavoitteena on nuorison patrioottinen kasvatusta kannustamalla nuorisoa haastattelemaan veteraaneja vuosien 1941–1945 tapahtumista. Tavoitteena on luoda tästä materiaalista valtiolliseen arkistoon *Suuren isänmaallisen sodan* videoarkisto sekä oikaista vääristeltyä historiankirjoitusta.¹⁵⁴

Patrioottiseen kasvatukseen liittyy myös Našin alaisuudessa toimiva nuorisojärjestö Stal. Sen tehtävänä on vastata erityisesti nuorison patrioottisesta ja moraalista kasvatuksesta. Našin tavoin Stalin toiminta jakaantuu erilaisiin projekteihin, esimerkiksi: *Elä lain mukaan*, *Seis kasinoille* ja *Taistelu historian vääristelyjä vastaan*. Viimeksi mainitun projektin tavoitteena on löytää jäsenten avulla historian vääristelyjä. Tällaiseksi mainitaan esimerkiksi Baltian maiden miehitys.¹⁵⁵ Stalin rooli patrioottisen kasvatuksen toteuttajana on tärkeä myös asevoimien kannalta. Haasteena on välttää liian radikaali, sitä itseään vastaan kääntyvä toiminta. Esimerkiksi Stalin epäonnistuneesta toiminnasta on Seliger-2010 aikana rakennettu *installatio Venäjän keihästätyt viholliset*¹⁵⁶. Siinä useita Stalin mielestä Kremlille kielteisiä julkisuuden henkilöitä oli puettu natsiunivormuun. Joukossa oli muun muassa Yhdysvaltain entinen ulkoministeri Condoleezza Rice, virolaisia poliitikkoja ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen

¹⁵² Росмолодежь: *Всероссийский молодежный инновационный форум Селигер 2012*, (Seliger 2012 virallinen kotisivu), [http://forumseliger.ru/about/directions/run], 16.1.2012.

¹⁵³ Niemeläinen Jussi: *Voimapolitiikan kesäalbumi*, HS, 3.8.2011.

¹⁵⁴ *Наша общая Победа*, (Yhteinen voittomme projektin kotisivu), [http://41-45.su], 16.1.2012.

¹⁵⁵ Сталь (Teräs): *Главная / Проекты*, (Pääsivu, projektit), [http://www.madeofsteel.ru/regions/], 16.1.2012.

¹⁵⁶ Lassila, Jussi: 2011b, s. 271.

suomalainen tuomari Päivi Nurmela.¹⁵⁷ Tämä aiheutti kielteisen reaktion myös useissa suurissa, leirin sponsoreina toimineissa kansainvälisissä yrityksissä, kuten Mercedes-Benz, Siemens ja Tupperware¹⁵⁸.

Našin rooli asevoimien *taistelupotentiaalin* rakentumisen kannalta voidaan tiivistetysti yleistää sisältävän ainakin patrioottista kasvatusta, tulevaisuuden johtajien sekä hyvän fyysisen kunnon ja terveet elämäntavan omaavaan nuorison kasvattamista. Näillä vaikutetaan osaltaan asenteisiin ja arvomaailmaan, asevoimien myönteiseen julkisuuskuvaan, rekrytointiin, asevoimien tulevaisuuden rahoituskehyksiin sekä luodaan parempaa ainesta selviämään asevelvollisuuden haasteista. Asevoimien *taistelupotentiaalin* määritelmän näkökulmasta tällä on konkreettisin merkitys asevoimien henkilöstöön, valmiuteen ja ennen muuta henkilöstön moraaliseen henkeen.

3.3 DOSAAF-järjestön toiminta ja merkitys taistelupotentiaalille

DOSAAF:n järjestämiin sotilaallisiin tai patrioottisiin tapahtumiin osallistui tilaston mukaan vuonna 2009 yhteensä 2 450 000 henkilöä.¹⁵⁹ Tilastotiedoissa voi olla virheitä, mutta joka tapauksessa DOSAAF:n toiminnan laajuus on merkittävä.

Ammatillisen koulutuksen osalta DOSAAF koulutti vuonna 2010¹⁶⁰ asevoimien ja muiden joukkojen sotilaallisiin ammatteihin 73 247 henkeä 39 eri sotilaalliselle ammattialalle. Koulutusalat jakaantuivat kuljetuslinjoihin (15 linjaa, esimerkiksi C-luokan kuljettaja, kuljetuspanssarivaunun kuljettaja), viestilinjoihin (11 linjaa, esimerkiksi maanpäällisten ja vedenalaisten yhteyksien erikoisasiantuntija [spesialisti], kaukoliikenteen erikoisasiantuntija), merellisiin linjoihin (10 linjaa, esimerkiksi sukellustöiden erikoisasiantuntija, alusten dieselgeneraattoreiden asiantuntija) sekä sähkötekniillisiin linjoihin (6 linjaa, esimerkiksi voima- ja valaistus-

¹⁵⁷ Verkko uutiset: *Venäläisjärjestön mielestä suomalainen ihmisoikeustuomari on natsi*, 22.9.2010, [http://www.verkkouutiset.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=38580:venaelaeisjaerjestoen-mielestae-suomalainen-ihmisoikeustuomari-on-natsi&catid=35:ulkomaat&Itemid=6].

¹⁵⁸ ГРАНИ.РУ (Grani.ru): *Западные компании откредитовались от форума "Селузер"*, (Läntiset yritykset irtisanoutuivat Seligeristä), 14.9.2010, [http://www.grani.ru/Politics/Russia/m.181675.html].

¹⁵⁹ Росмолодежь: *Анализ и статистика*, (Nuorisosaainviraston virallinen kotisivu, tilastotietoa), [http://fadm.gov.ru/regionmain/region12/analysis/index.php?sphrase_id=8880]. Esitettyihin lukuihin tulee suhtautua kriittisesti.

¹⁶⁰ DOSAAF:n johtaja Sergei Majev mainitsi puheessaan 20.1.2012 vuoden 2011 vastaavaksi luvuksi jopa 100 000. ДОСААФ (DOSAAF): *Второй внеочередной съезд ДОСААФ России*, (DOSAAF:n toinen ylimääräinen edustajakokous), 20.1.2012, [http://www.dosaaf.ru/sobytiya/551-2012-01-20-09-18-36].

koneikkojen asiantuntija). Koulutusta toteutettiin 423 oppilaitoksessa ja 93 urheilu- tai teknisessä koulutuspaikassa.¹⁶¹

Ammatillinen koulutus on samalla myös esisotilaallista koulutusta, koska kohderyhmänä ovat kutsuntaikäiset tai nuoret, jotka eivät ole vielä aloittaneet varusmiespalvelusta. Osa koulutusohjelmista on kestoaltaan lyhyitä. Tällöin koulutus on luonteeltaan enemmän asepalvelukseen valmentavaa kuin laajat ammatilliset valmiudet antavaa koulutusta. Koulutettavien määrä on korkea suhteessa vuosittain asepalveluksen suorittaneiden määrään. Varusmiesten vuosittainen tavoitevahvuus on noin 400 000, mutta todellinen vahvuus jää merkittävästi pienemmäksi. Näin ollen varusmiespalveluksen aloittaneista joka neljäs voi olla osallistunut DOSAAF:n koulutukseen.¹⁶²

DOSAAF koulutti vuonna 2010 siviiliammattaihin 496 740 henkilöä 147 teknisellä erikoisalalla ja 1229 oppilaitoksessa. Koulutuslinjoja olivat esimerkiksi kuljettaja, veneenkuljettaja, radioteknikko ja ensihoitaja. DOSAAF:n rooli valtakunnallisena koulutuksen järjestäjänä on merkittävä. Järjestön oman ilmoituksen mukaan se koulutti 452 003 eri ajoneuvoluokan kuljettajaa. Tämä määrä on 25,7 prosenttia kaikista Venäjällä koulutetuista kuljettajista vuonna 2010.¹⁶³

DOSAAF:n toteuttama ammattiin johtava koulutus on nimenomaan ammatillista peruskoulutusta (начальное профессиональное образование). Se on keskittynyt hyvinkin kapealle erikoisalalle. Siviiliammattiin johtava koulutus palvelee myös asevoimien tarpeita (esimerkiksi kuljettaja, ensihoitaja). Suppea-alainen erikoisosaaminen voi palvella kapeakatseisesti arvioiden asevoimia, mutta se ei palvele laajemmin yhteiskuntaa eikä ole Venäjän nykyisen koulutusjärjestelmän tavoitteiden mukainen. Neuvostoliitossa varsinkin ammattikoulutus oli eri-

¹⁶¹ ДОСААФ (DOSAAF): Подготовка специалистов для ВС РФ и других войск, (sotilaallinen ammattikoulutus asevoimille ja muille joukoille), 10.11.2011, [http://www.dosaaf.ru/2011-11-10-05-28-20/2011-11-10-05-30-38].

¹⁶² Forss et al: 2011, s. 28 mukaan varusmiesten tavoitevahvuus on noin 400 000. RIA Novosti: *Russian military has 'no one left to draft'*, 17.11.2011, [http://en.rian.ru/military_news/20111117/168776056.html] julkaistussa yleisesikunnan päällikön haastattelussa mainittiin syksyn 2011 kutsunnoissa määrätyn palvelukseen 135 850 kutsuntaikäistä. Jos kevään kutsuntojen tulos on yhtä huono, on koko vuoden vahvuus vain 271 700. DOSAAF koulutti vuodessa 73 247 henkilöä. Tämä on noin 25 % koko varusmiesvahvuudesta. Laskelma edellyttää tosin sitä, että kaikki DOSAAF:ssa koulutusta saaneet myös aloittavat palveluksen. [http://en.rian.ru/military_news/20111117/168776056.html].

¹⁶³ ДОСААФ (DOSAAF): Подготовка гражданских специалистов в ДОСААФ России, (ammattikoulutus), 8.12.2011, [http://www.dosaaf.ru/2011-11-10-05-28-20/2011-11-17-11-23-54].

koistunut hyvin kapeiden ammattitaitojen tuottamiseen. Laajojen kokonaisuuksien sijaan tarjottiin hyvin suppeaa osaamista.¹⁶⁴

Edellä mainittujen koulutusohjelmien lisäksi DOSAAF järjestää ilmailualan perus- ja ammatikoulutusta. Koulutuksen tavoitteena on:

- antaa palvelukseen valmistavaa esisotilaallista koulutusta asevoimien tai muiden Venäjän federaation joukkojen tarpeisiin
- kouluttaa ja jatkokouluttaa henkilöstöä ilmailualan ammatteihin sekä valtiollisten että ei-valtiollisten tahojen tarpeisiin
- kouluttaa henkilöstöä sotilaallisille erikoisaloille Puolustusministeriön ohjelman mukaisesti. Koulutusaloja ovat esimerkiksi lentäjä, ilmailumekaanikko tai ilmailuteknikko.¹⁶⁵ Lentäjän koulutusohjelman laajuutta ei mainita, mutta kyse on todennäköisesti alkeislentokoulutuksen järjestämisestä.

DOSAAF järjestää urheilutoimintaa 24 urheilulajissa tai lajityypissä ammunhasta autourheiluun. Eri urheilutapahtumiin osallistui vuonna 2010 noin 550 000 henkilöä. Pääpaino urheilutoiminnassa on teknisissä ja erityisesti ilmailuun liittyvissä urheilulajeissa. Ilmailulajeja on laajasti purjelennosta lennokin lennätykseen. Yksittäisiä laskuvarjohyppyjä hypättiin vuonna 2010 lähes 300 000, näistä 50 000 oli aloittelijoiden hyppäämiä. Samana vuonna DOSAAF:n ilmailutukikohdissa järjestettiin 4 maailmanmestaruus- ja 55 Venäjän mestaruuskilpailua. Yhteistoiminta onkin laajaa muiden urheiluseurojen ja -tahojen kanssa.¹⁶⁶

Patrioottinen kasvatus on DOSAAF:n peruskirjassa järjestön ensimmäinen tehtävä. Vastuu patrioottisen tai sotilaspatrioottisen kasvatuksen järjestämisestä on käsketty myös Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelmassa vuosille 2011–2015. Tämän ohella DOSAAF:n patrioottisen kasvatuksen konsepti perustuu asiakirjaan: Venäjän federaation esisotilaallisen koulutuksen konsepti vuoteen 2020 saakka (Концепция федеральной системы подготовки граждан Российской Федерации к военной службе на период до 2020 года). Konseptin tavoitteena on parantaa palvelukseen astuvien määrää ja laatua suorittamalla terveydentilan parantamiseen, fyysiseen kuntoon ja moraalis-psykkiseen henkeen kohdistuvia toimenpiteitä. Konseptin mukaan kansalaisen valmistaminen asepalvelusta varten tulee aloit-

¹⁶⁴ Nikula et al: *Katse Venäjään - suomalaisen Venäjä-tutkimuksen antologia*, 2006, s. 240–241.

¹⁶⁵ ДОСААФ (DOSAAF): *Деятельность аэроклубов, (ilmailukerhojen toiminta)*, [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/aviatsiya/deyatelnost-aeroklubov#>].

¹⁶⁶ ДОСААФ (DOSAAF): *Виды спорта, (urheilulajit)*, [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/sport/vidy-sporta>].

taa jo esikouluiässä.¹⁶⁷ Esikouluopetus (дошкольная подготовка) on suunnattu lapsille, jotka ovat iältään kahdesta kuukaudesta seitsemään vuotiaita¹⁶⁸. Näin nuoret eivät toki ole pääkohderyhmä.

DOSAAF:n patrioottisen kasvatuksen perusta esitetään järjestön asiakirjassa: Nuorisoin patrioottisen (sotilaspatrioottisen) kasvatuksen konsepti DOSAAF:ssa vuoteen 2020 asti (Концепция патриотического [военно-патриотического] воспитания молодежи в ДОСААФ России на период до 2020 года). Konsepti pitää sisällään myös esisotilaallisen koulutuksen. Konseptissa esitetään patrioottisen kasvatuksen ja esisotilaallisen koulutuksen lakipohja, perustellaan kasvatuksen tarve, esitetään tavoitteet ja tehtävät, tiedotuksen periaatteet, konseptin toimeenpanon aikataulu ja johtamisen periaatteet. DOSAAF mainitaan konseptissa tärkeimmäksi nuorisolle patrioottista kasvatusta antavaksi organisaatioksi Venäjällä. Pääkohderyhmäksi mainitaan lapset ja nuoriso alkaen 7-vuotiaista ja päättyen 30–35-vuotiaisiin. Ryhmään kuuluvat siis myös asevelvollisuusiän ylittäneet.¹⁶⁹ Järjestön oman ilmoituksen mukaan sen järjestämä patrioottinen kasvatus tavoitti jossain muodossa noin 1,5 miljoonaa ihmistä vuonna 2010.

DOSAAF:n patrioottisen kasvatuksen konseptin toteutus organisoidaan neljään vaiheeseen: vuosi 2010, 2011–2012, 2013–2015, 2016–2020. Vuosi 2010 oli uusimuotoisen DOSAAF:n ensimmäinen toimintavuosi. Konseptin mukaisia tavoitteita olivat toiminnan käynnistäminen, laaja-alainen tiedottaminen ja kuuden patrioottisen kasvatuksen koulutuskeskuksen perustaminen eri hallintoalueille (Moskova, Mordva, Arkangeli, Kaluga, Moskovin ja Tverin alueet).¹⁷⁰ Keskusten toiminta ja tehtävät on säädetty omalla konseptilla. Keskusten tehtävänä on järjestää laaja-alaista patrioottista kasvatusta ja esisotilaallista koulutusta yhteistyössä alueen viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Esisotilaallinen koulutus suunnataan 14–17-vuotiaille nuorille.¹⁷¹

¹⁶⁷ Правительство РФ: Распоряжение Правительства Российской Федерации от 3 февраля 2010 г. N 134-р г. *Концепция федеральной системы подготовки граждан Российской Федерации к военной службе на период до 2020 года, (Venäjän federaation esisotilaallisen koulutuksen konsepti vuoteen 2020 saakka)*, [<http://www.rg.ru/2010/02/12/prisyv-dok.html>].

¹⁶⁸ Минобрнауки РФ: *Дошкольное образование, (Esikouluopetus)*, [<http://www.ed.gov.ru/do-sch/rub/opr/179>], 2.3.2008.

¹⁶⁹ ДОСААФ (DOSAAF): *Концепция патриотического (военно-патриотического) воспитания молодежи в Общероссийской общественно-государственной организации “Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России” на период до 2020 года, (patrioottisen kasvatuksen konsepti)*, [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-30-06-35-54>].

¹⁷⁰ Sama, s. 12–13.

¹⁷¹ ДОСААФ (DOSAAF): *Центров военно-патриотического воспитания и подготовки граждан Российской Федерации к военной службе в системе ДОСААФ России, (Sotilaspatrioottisen kasvatuksen keskuksat ja kansalaisten koulutus asepalvelukseen Venäjän DOSAAF-järjestössä)*, [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-23-11-29-30>], 20.10.2011.

Vuosien 2011 ja 2012 tavoitteena on muun muassa käynnistää saatujen kokemusten perusteella vastaavien koulutuskeskusten perustaminen kaikille Venäjän hallintoalueille, aloittaa yhteistyö koulujen ja oppilaitosten kanssa sotilas-patrioottisessa kasvatuksessa, yhdistää DOSAAF:n yhteyteen suurin osa sotilaspatrioottista kasvatusta antavista yhteiskunnallisista organisaatioista, perustaa oma radioasema ja televisiostudio, lisätä yhteistyötä alue- ja paikallishallintoviranomaisten kanssa esisotilaallisen ja patrioottisen kasvatuksen suhteen ja lisätä DOSAAF:n jäsenmäärää 30 prosentilla.¹⁷²

Oheiset tavoitteet korostavat DOSAAF:n asemaa patrioottisen kasvatuksen ja esisotilaallisen koulutuksen koordinoijana. On huomattavaa, että DOSAAF ei toimi yksin. Yhteistyön merkitystä korostetaan niin valtakunnallisella, alueellisilla kuin paikallisella tasolla. Tärkeimmät yhteistyöministeriöt ovat puolustusministeriö, opetus- ja tiedeministeriö sekä urheilu-, turismi- ja nuorisoasiainpolitiikan ministeriö. Yhteistyössä Venäjän opetus- ja tiedeministeriön kanssa DOSAAF:n tavoitteena on lisätä valtakunnallisiin koulutusstandardeihin¹⁷³ oppiaineeksi kaiken tason peruskoulun (luokat 1-9) jälkeiseen koulutukseen oppiaine elintoimintojen turvaamisen perusteet (Основы безопасности жизнедеятельности). Tavoitteena on tehostaa sotilaspatrioottista kasvatusta erityisesti DOSAAF:n koulutuskeskuksia hyödyntäen.¹⁷⁴

Vuosien 2013–2015 tavoitteena on saattaa loppuun koulutuskeskusten rakentaminen. Lisäksi tavoitteena on, että korkeakouluissa opiskelevista nuorista 60 prosenttia ja keskiasteen oppilaitoksissa opiskelevista nuorista 80 prosenttia tahtovat palvella asevoimissa.¹⁷⁵ Tällainen erottelu opiskelupaikan mukaan tuntuu erikoiselta. Osaltaan sitä selittää se, että korkeakoulu- paikka on ollut aiemmin keino välttää asepalvelukseen joutuminen.

¹⁷² ДОСААФ (DOSAAF): Концепция патриотического (военно-патриотического) воспитания молодежи в Общероссийской общественно-государственной организации “Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России” на период до 2020 года, (patrioottisen kasvatuksen konsepti), [http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-30-06-35-54], s. 13-14.

¹⁷³ Venäjällä koulutusta normittavat voimakkaasti valtiolliset koulutusstandardit (Государственный образовательный стандарт, ГОС), jotka laaditaan Venäjän opetus- ja tiedeministeriön toimesta kaikille koulutusjärjestelmän tasoille, myös korkeakouluihin. Koulutusstandardit määräävät eri koulutusohjelmien rakenteen ja sisällön. Standardeihin sisältyy tai niiden pohjalta laaditaan opetussuunnitelmat.

¹⁷⁴ ДОСААФ (DOSAAF): Концепция патриотического (военно-патриотического) воспитания молодежи в Общероссийской общественно-государственной организации “Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России” на период до 2020 года, (patrioottisen kasvatuksen konsepti), s. 8.

¹⁷⁵ Sama, s. 14.

Vuosien 2016–2020 tavoitteena on saada valmiiksi valtakunnallinen, DOSAAF:n ympärille rakentuva sotilaspatrioottisen kasvatuksen järjestelmä, jonka piirissä on 70 prosenttia 10–35-vuotiaista nuorista.¹⁷⁶

Konseptin lisäksi järjestön patrioottista kasvatusta ohjaava asiakirja on kansalaisten sotilaspatrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2011–2015 (Программа ДОСААФ России «Военно-патриотическое воспитание граждан на 2011–2015 годы»). Asiakirjassa esitetään kasvatuksen käytännön toteutus, tavoitteet ja tehtävät sekä 56 erillistä patrioottisen kasvatuksen tapahtumaa tai toimenpidettä. Näistä osa on päällekkäisiä valtiollisen patrioottisen kasvatuksen ohjelman kanssa.¹⁷⁷

Venäjän sotilasdoktriinin mukaan esisotilaallisen koulutuksen ja patrioottisen kasvatuksen vahvistaminen on asevoimien ja muiden joukkojen tehtävä.¹⁷⁸ DOSAAF:n rooli esisotilaallisen kasvatuksen antajana tulee selvästi esille Venäjän Puolustusministeriön kotisivulla (mil.ru). Sivustolla suositellaan osallistumista DOSAAF:n toimintaan ennen palvelusta asevoimissa. Toimintaan osallistumisen etuina mainitaan parempi sopeutuminen palvelukseen sekä mahdollisuus saada DOSAAF:n koulutuksen avulla mielenkiintoisempi ja vastuullisempi tehtävä palvelusajalle esimerkiksi haastavan asejärjestelmän operaattorina tai vaununjohtajana.¹⁷⁹

Puolustusministeriön kotisivulla on linkki myös erityisesti lapsille suunnatulle sivustolle (kids.mil.ru). Sivustolla on lapsille suunnattua sotilaallista perus- ja historiatietoutta, pelejä, sarjakuvia, kirjoja ja elokuvia. Sivustolla suositellaan sotilaaksi aikovalle DOSAAF:n toimintaa: osallistumista meri- tai teknisen koulun tai erilaisten kerhojen kuten *nuori merimies*, *nuori desantti* tai *nuori lentäjä* -kerhojen järjestämään toimintaan.¹⁸⁰ DOSAAF:n konseptin mukaisesti esisotilaallinen koulutus tulee aloittaa jo 7-vuotiaille. Yllä kuvattu toiminta on yksi esimerkki tästä.

¹⁷⁶ Sama, s. 14.

¹⁷⁷ ДОСААФ (DOSAAF): Программа ДОСААФ России «Военно-патриотическое воспитание граждан на 2011–2015 годы», (Patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2011–2015), [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-30-06-35-54>], 1.12.2011.

¹⁷⁸ Президент РФ: Военная доктрина Российской Федерации, (Venäjän Federaation sotilasdoktriini), 5.2.2010.

¹⁷⁹ Минобороны России: Добро пожаловать в Вооруженные Силы!, (Tervetuloa asevoimiin!), [<http://recrut.mil.ru/career/conscription.htm>], 19.1.2012.

¹⁸⁰ Минобороны России: Стань военным!, (Sotilaaksi!), [http://kids.mil.ru/for_children/become_military.htm], 9.1.2012.

DOSAAF:n toiminta voidaan tiivistää seuraaviin kokonaisuuksiin:

- patrioottinen kasvatus
- esisotilaallinen koulutus
- ammatillinen koulutus sotilasammatteihin
- ammatillinen koulutus siviiliammatteihin
- yleinen maanpuolustuskoulutus
- urheilutoiminta ja fyysinen kasvatus.

DOSAAF:lla on merkityksellinen rooli asevoimien *taistelupotentiaalille*. Lähivuodet tulevat osoittamaan onko rooli myös merkittävä. *Taistelupotentiaalin* määritelmän näkökulmasta DOSAAF:n toiminnalla on merkitystä asevoimien henkilöstöön, kykyyn käyttää kalustoa, valmiuteen, henkilöstön moraaliseen henkeen, koulutustasoon ja reservin määrään. Esisotilaallisen koulutuksen merkitystä on korostettu, koska asepalveluksessa siirryttiin vuoden palvelusaikaan. Suurempi merkitys sillä ja patrioottisella kasvatuksella on todennäköisesti kuitenkin rekrytoinnin kannalta. Asevelvollisten ja asevoimien henkilöstön määrän ja laadun parantaminen on tunnistettu haaste.

DOSAAF:n toiminnan laajentamisen aikataulu ja tavoitteet ovat melko kunnianhimoiset. Konsepti on huolellisesti laadittu ja tavoitteet ovat selkeät. Käytännön toteutusta on haasteellista ennustaa tarkasti. Selvää kuitenkin on, että DOSAAF:n rooli merkittävänä yhteiskunnallisena organisaationa kasvaa lähivuosina järjestön laajentaessa toimintaansa. Asevoimien lisäksi DOSAAF:lla on myös laajempaa yhteiskunnallista merkitystä ammatillisen koulutuksen sekä patrioottisen ja fyysisen kasvatuksen järjestäjänä.

4 JOHTOPÄÄTÖKSET

Русь, куда ж несешься ты? дай ответ. Не дает ответа.

Venäjä, minnepä kiidät? Vastaa. Ei kuulu vastausta.

- Nikolai Gogol, Kuolleet sielut, 1842

Venäjällä on vahva halu palauttaa Neuvostoliiton romahtamisessa menetetty suurvalta-asema. Suurvalta-ajattelun mukaiset toimenpiteet näkyvät laaja-alaisesti. Asevoimien osalta toimenpiteet näkyvät mittavana vuoteen 2020 tähtäävänä varusteluohjelmana, joka on osa koko maahan kohdistuvaa modernisointihanketta. Pelkällä kalustolla ei asevoimien *taistelupotentiaalia* nosteta. Presidentti Medvedevin lausunnon mukaan koko valtion tehokkuus ja maan turvallisuuden varmistaminen riippuvat siitä miten asevoimat miehitetään. Rekrytoinnin haasteet ovat niin laadullisia kuin määrällisiä. Tunnistettuja haasteita asevoimille ovat nuorison huono fyysinen kunto ja terveydentila, väestön demografinen kehitys, muuttohalu ulkomaille erityisesti lahjakkaiden nuorten osalta (*aivovienti*) ja palveluksen välttäminen monin keinoin. Näistä keinoista vähäisin ei ole lahjonta. Kaikkialle levinnyt korruptio on ongelma asevoimille, kuten koko Venäjälle. Venäjän asevoimissa tarvitaan varusmiehiä edelleen sopimussotilaiden ja upseeriston lisäksi. Aivovienti ulkomaille on vakava ongelma myös maan puolustustehollisuudelle. Demografisen kehityksen osalta on huomattavaa, että vuoden 2011 tilastojen perusteella kehitys on kääntymässä ennustettua parempaan suuntaan.

Tutkimusongelmana oli selvittää kahden erityyppisen järjestön, Našin ja DOSAAF:n, merkitys Venäjän asevoimien *taistelupotentiaalille*. Molempien järjestöjen tavoitteille ja toiminnalle on löydettävissä historiallisia yhteyksiä, mutta myös nykytilaan perustuvia yhtäläisyyksiä. DOSAAF:n rooli valtiollisena asevoimien kanssa yhteistyötä tekevänä järjestönä on jo oletusarvoisesti *taistelupotentiaalin* kannalta suurempi kuin poliittisen ja periaatteessa sitoutumattoman Naši-nuorisojärjestön. Hieman yllättävää kuitenkin oli, että myös Našin ensimmäinen päätehtävä on Venäjän suvereniteetin ja yhtenäisyyden säilyttäminen. Tämä yhtyy DOSAAF:n päätehtävään eli maan puolustuskyvyn ja kansallisen turvallisuuden lujittamiseen ja edelleen Venäjän sotilasdoktriinin ensimmäiseen päätehtävään, mikä on maan suvereniteetin säilyttäminen, alueellisen yhtenäisyyden ja alueellisen koskemattomuuden turvaaminen. Tämä on toisaalta linjassa Venäjän johdon tärkeimpien tavoitteiden kanssa, joita ovat maan sisäisen vakauden säilyttäminen ja venäläisten elintason nostaminen. Sisäisen vakauden säilyttäminen ei ole itsestäänselvyys. Etnisten jännitteiden kiristyminen on näkynyt viime vuosien aikana terrori-iskuina ja mellakoina erityisesti Moskovassa.

Asevoimien *taistelupotentiaalin* kannalta järjestöjen tärkeimmät yhteiset tehtävät ovat patrioottinen kasvatus ja fyysinen koulutus. Patrioottisen kasvatuksen neuvostoperinne on vahva. Perinteeseen liittyvänä haasteena on historiallisen muistin säilyminen ajan kuluessa. Patrioottisen kasvatuksen tavoitteena on muun muassa vahvan kansallisen identiteetin luominen. Patrioottisen kasvatuksen ohjelma sisältää toimenpiteitä niin opetuksen, tieteen, taiteen kuin kulttuurin alalta. Sen merkitys on tärkeä koko Venäjälle. *Suuren isänmaallisen sodan* identiteettpoliittinen merkitys on keskeinen nykyiselle Venäjän valtiopatriotismille. Asevoimien osalta patrioottisella kasvatuksella toivotaan parannettavan asevoimien rekrytointia ja julkisuuskuva, koska huono julkisuuskuva haittaa rekrytointia. Patrioottinen kasvatus on myös Našin ja DOSAAF:n tehtävissä ja tavoitteissa keskeisellä sijalla. Našin alaisen Stalin toiminta erityisesti patrioottisen kasvatuksen toteuttajana tukee hyvin niin valtakunnallisen patrioottisen kasvatuksen ohjelman tavoitteita kuin myös DOSAAF:n tehtäviä. Stal on esimerkiksi DOSAAF:n erääntyypisistä *verkostoitumiskaverista*. Verkostoituminen ja yhteistyö ovat DOSAAF:lle keskeisiä tekijöitä sille asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. On mahdollista, että Stalin toiminta tulee laajenemaan lähivuosina. Haasteena voi olla nuorison osalta kuitenkin se, että kuinka hyvin tällainen neuvostoajalta periytyvä toimintaideaali ja ajoittain hyvinkin autoritäärinen toiminta sopii Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen syntyneen nykynuorison maailmankuvaan.

Järjestöjen yhteinen tavoite on myös nuorison fyysinen koulutus. Nuorison huono kunto ja terveydentila sekä lisääntynyt alkoholin ja huumeiden käyttö on koko yhteiskunnan ongelma. Näihin ongelmiin vastataan muun muassa nuorisoasiainviraston valtakunnallisilla projekteilla. Naši on näissä mukana yhdessä valtiollisten ja yksityisten tahojen kanssa. Nuorisoasiainviraston perustaminen, nuorisopolitiikan strategia, konseptit ja projektit kertovat ainakin yrityksestä ratkaista nuorisoon liittyviä ongelmia sekä vakavasta kiinnostuksesta nuorisoon. Tähän liittyy vahva historiallinen, neuvostoaikainen perinne. Komsomolin mukainen nuorisoideaali oli patrioottinen, terve, ryhdikäs ja sotilaallisesti tiedostava neuvostokansalainen.

DOSAAF:n merkitystä asevoimien *taistelupotentiaalille* voidaan pitää merkityksellisenä. Monista muuttujista ja *taistelupotentiaalin* määritelmän laajuudesta johtuen merkityksen tarkka arviointi on sekä DOSAAF:n että Našin kohdalla haastavaa. Voidaan kuitenkin todeta, että asevoimien *taistelupotentiaalin* määritelmän näkökulmasta DOSAAF:lla on merkitystä asevoimien henkilöstöön, kykyyn käyttää kalustoa, valmiuteen, henkilöstön moraaliseen henkeen ja koulutustasoon. Rekrytointihaasteet ja asepalveluksen lyhentäminen 12 kuukauteen korostavat DOSAAF:n roolia. Huomattavaa on myös reserviläisten kouluttaminen ja toiminnan

säilyttäminen sekä liikekannallepanon että sotatilan aikana. Našin jäsenet ovat pääosin korkeakouluopiskelijoita. DOSAAF voidaan nimetä *koko kansan järjestöksi* sen toiminnan laajuuden vuoksi. Nykymuotoinen DOSAAF on toiminut vuoden 2009 lopusta. DOSAAF:n osalta historia toistaa itseään, koska Neuvostoliiton aikana toimineen DOSAAF:n toiminta ja tehtävät ovat olleet hyvinkin samankaltaisia nykyisen toiminnan ja tehtävien kanssa. Tämä sopii myös pääministeri Putinin tunnettuun lausuntoon: *onnistuimme säilyttämään Neuvostoliiton ytimen antaen sille uuden nimen – Venäjän federaatio*. DOSAAF on pieni palanen tätä ydintä. Palanen rakennetaan määrätietoisesti uudelleen historian oppeja unohtamatta. DOSAAF:n nykyinen toiminta voidaan tiivistää seuraaviin kokonaisuuksiin: patrioottinen kasvatusta, esisotilaallinen koulutus, ammatillinen koulutus sotilas- ja siviiliammatteihin, yleinen maanpuolustuskoulutus ja fyysinen kasvatus.

DOSAAF:n organisaatio on jo nyt mittavan kokoinen, mutta suunnitelmat toiminnan laajentamisesta ovat suunnitelmalliset ja mittavat. Sotilaspatrioottisen kasvatuksen konsepti ulottuu varusteluohjelman tavoin vuoteen 2020. Konseptin täysimääräinen toteuttaminen ja patrioottisen kasvatuksen koulutuskeskusten rakentaminen jokaiselle Venäjän 83 hallintoalueelle on haastava toimenpide erityisesti taloudellisessa mielessä. Joka tapauksessa DOSAAF:n rooli merkittävänä yhteiskunnallisena organisaationa tulee kasvamaan, jäsenmäärä nousemaan ja toiminta laajenemaan lähivuosien aikana. Oleellista DOSAAF:n toiminnan onnistumisessa on yhteistyö ja verkottuminen niin valtiollisten, kunnallisten kuin yksityistenkin toimijoiden suhteen. Tiukasti tulkiten DOSAAF:n roolin kasvu voidaan nähdä haluna yhteiskunnan kasvamaan militarisointiin. Suunnitelmat lisätä koulutusjärjestelmän koulutusstandardeihin alkeis-sotilaskoulutusta ovat yksi esimerkki tästä. Patrioottinen kasvatusta on opetusaiheena historian oppiaineen alla koulutusjärjestelmän tietyillä tasoilla jo nyt, mutta sotilaskoulutuksen sisällyttäminen opetussuunnitelmaan vaikuttaa melko radikaalilta toimenpiteeltä.

Našin tunnettavuus Venäjällä ja sen jäsenmäärä ovat pienempiä kuin sen saama kansainvälinen julkisuus antaa olettaa. Naši tunnetaan parhaiten Moskovian alueella mihin maan poliittinen elämä keskittyy. Myös suurinta julkisuutta saavuttaneet tapahtumat ovat järjestetty Moskovassa. Vuoden 2012 presidentin vaaleissa Putinin kannatus oli vähäisin juuri pääkaupungin alueella. Tämä voi osaltaan viestittää Našin epäonnistuneesta toiminnasta oppositiota vastaan Putinin tukemiseksi. Našin lyhyen historian toiminnan haasteena onkin ollut toimia näkyvästi ilman mediatappioita, mutta ei silti liian radikaalisti. Tässä ei ole täysin onnistuttu, koska suurimman mediahuomion saaneet tapahtumat on uutisoitu nimenomaan negatiivisessa sävyssä. Reaktioilla on ollut jopa ulkopoliittisia vaikutuksia. Našin toiminta vaatii tasapainoilua, koska

järjestön rooli on ollut myös nationalististen ääriliikkeiden kaitsijana. Poliittinen aktiivisuus on Venäjällä melko vähäistä, mutta kuitenkin nuorten kohdalla fasistiset ja äärinationalistiset liikkeet ovat suosittumia.

Jyrkästi ilmaisten Našin vihollisia ovat Putinin viholliset ja Venäjän viholliset. Järjestön mielenilmaukset tai toiminta ulkovaltoja kohtaan on ollut Tallinnan pronssisoturikiistaa lukuun ottamatta melko pienimuotoista. Našin ulkopoliittinen merkitys on media-arvostaan huolimatta vähäinen. Ulkovaltoja kohtaan kohdistuva aggressio voidaan tulkita palvelevan sisäpoliittisten tavoitteiden saavuttamista. Lännen arvostelu kuului oleellisena osana myös neuvostoaikaiseen retoriikkaan. Identiteetin käsiteparin *muut* kritisointi voi osaltaan auttaa rakentamaan vahvempaa kansallista identiteettiä. Arvostelu sopii myös Venäjän *suvereenin demokratian* käsitteeseen, jonka mukaan Venäjä ei tarvitse neuvoja länneltä.

Venäjän joulukuun 2011 Duuman vaalien jälkeen kiihtynyt poliittinen kuuhunta voi lisätä kiinnostusta myös nuorisojärjestöjä, kuten muitakin kansalaisjärjestöjä kohtaan. Poliittisen aktiivisuuden osalta on käynnissä ehkä tietyyttypinen murroskausi, ainakin hetkellisesti. Aiempaa useampi haluaa vaikuttaa ja kansalaisjärjestötyötä ei nähdä historiallisesta näkökulmasta poiketen vain valtaeliitin arvosteluksi. Viranomaisia syytetään erityisesti opposition toiminnan ja kokoontumisvapauden rajoittamisesta. Kansalaisten tyytymättömyys viranomaisia kohtaan purkautuu esimerkiksi mielenosoituksina ja protesteina. Niiden hallinta aiheuttaa haastetta myös sisäiselle vakaudelle. Voi myös olla, että vaali-innostuksen jälkeen poliittinen apatia jatkuu. Opposition tai muiden ryhmien suorittama protestointi Putinia ja hänen hallintoaan vastaan on helppoa. Vaikeampaa on yhdistää opposition rivit ja muodostaa yhteinen tavoite. Našin toiminnan tulisi aktivoitua, jotta nuorison kiinnostus siihen säilyisi. On myös mahdollista, että kiinnostus järjestöä kohtaan ei ole riittävää ja järjestöllä on sama kohtalo kuin sen edeltäjällä. Našin aseman tekee haastavaksi se, että protestointi kohdistuu juuri Putinia ja johtoa vastaan.

Našin toiminnalla voidaan katsoa olevan välillistä merkitystä asevoimien *taistelupotentiaalille*. Merkitys on kuitenkin melko vähäinen. Patrioottisen ja fyysisen kasvatuksen ohella tulevaisuuden johtajien kasvattaminen on merkityksellinen tekijä. Našin jäsenet ovat pääasiassa korkeakouluopiskelijoita. Lahjakkaita nuoria pyritään kasvattamaan oikeisiin arvoihin ja asenteisiin. Našin arvostelijat puhuvat nuorison aivopesusta. Näiden johtajien toiminnalla voi olla vaikutusta asevoimien myönteiseen julkisuuskuvaan, rekrytointiin ja periaatteessa jopa asevoimien tulevaisuuden rahoituskehyksiin. Asevoimien *taistelupotentiaalin* määritelmän näkö-

kulmasta Našilla on välillisesti merkitys asevoimien henkilöstöön, valmiuteen ja ennen muuta henkilöstön moraaliseen henkeen.

Tutkimuksen aihepiiri on melko laaja. Esitetyt johtopäätökset perustuvat tutkimusaineiston sisällönanalyysin perusteella tehtyihin arvioihin. Ne voivat olla oikeita tai väärä ja niihin tulee suhtautua kriittisesti. Toinen tutkija voi tulkita aineiston eri tavalla ja eri asioita painottaen, koska tulkinta on aina subjektiivinen ja yhdestä näkökulmasta tehty. Myös tulevaisuuden ennustaminen on haastavaa, varsinkin Venäjän kohdalla. Tämän totesi jo Nikolai Gogol luvun alussa olevan lainauksen mukaisesti. Historian ja nykytilan pohjalta voidaan tehdä johtopäätöksiä sekä arvioita tulevasta. Mitä kauemmaksi katsotaan, sitä suuremmalla todennäköisyydellä arviolle parempi termi on arvaus.

Aihepiiri mahdollistaa useita jatkotutkimusaiheita yhteiskunnallisesta tai asevoimien näkökulmasta. Aiheita ovat esimerkiksi patrioottisen kasvatuksen toteutus Venäjällä, patrioottisen kasvatuksen merkitys Venäjän asevoimille, esisotilaallinen koulutus oppiaineena Venäjän koulutusjärjestelmässä sekä esisotilaallinen koulutus ja Venäjän asevoimien koulutusjärjestelmä. DOSAAF:n osalta jatkotutkimusaiheena on seurata järjestön toiminnan laajenemista laaditun suunnitelman suhteen sekä järjestön merkityksen kehittymistä asevoimien taistelupotentiaalin näkökulmasta.

TUTKIELMAN LÄHDELUETTELO

JULKAISEMATTOMAT LÄHTEET

Tutkimukset ja opinnäytteet

Lassila, Jussi: *Anticipating Ideal Youth in Putin's Russia: The Web-Texts, Communicative Demands, and Symbolic Capital of the Youth Movements "Nashi" and "Idushchie Vmeste"*, Doctoral Dissertation, University of Jyväskylä/ Aleksanteri Institute, University of Helsinki, 2011a.

Vähä, Eliisa: *Patrioottien tuotantoa. Sankarit ja antisankarit neuvostoliittolaisen ja venäläisen identiteetin rakentajina historian oppikirjoissa 1955–1991*, Yleisen historian lisensiaatin tutkielma, Tampereen yliopisto, 2006.

JULKAISTUT LÄHTEET

Venäjänkieliset lähteet

ДОСААФ (DOSAAF): *Виды спорта, (urheilulajit)*, [http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/sport/vidy-sporta]. Käytetty 2.1.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *Второй внеочередной съезд ДОСААФ России, (DOSAAF:n toinen ylimääräinen edustajakokous)*, 20.1.2012, [http://www.dosaaf.ru/sobytiya/551-2012-01-20-09-18-36]. Käytetty 6.2.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *Деятельность аэроклубов, (ilmailukerhojen toiminta)*, [http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/aviatsiya/deyatelnost-aeroklubov#]. Käytetty 2.1.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *История организации, (järjestön historia)*, [http://www.dosaaf.ru/home/istoriya]. Käytetty 29.12.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Концепция патриотического (военно-патриотического) воспитания молодежи в Общероссийской общественно-государственной организации "Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России" на период до 2020 года, (patrioottisen kasvatuksen konsepti vuoteen 2020)*, 1.12.2011, [http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-30-06-35-54]. Käytetty 2.1.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *О роли ДОСААФ России, (Venäjän DOSAAF:n roolista)*, [http://www.dosaaf.ru]. Käytetty 23.1.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *Подготовка гражданских специалистов в ДОСААФ России, (DOSAAF:n ammattikoulutus)*, 8.12.2011, [http://www.dosaaf.ru/2011-11-10-05-28-20/2011-11-17-11-23-54]. Käytetty 28.11.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Подготовка специалистов для ВС РФ и других войск, (sotilaallinen ammattikoulutus asevoimille ja muille joukoille)*, 10.11.2011, [http://www.dosaaf.ru/2011-11-10-05-28-20/2011-11-10-05-30-38]. Käytetty 28.12.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Председатель ДОСААФ России, (DOSAAF:n johtaja)*, [<http://www.dosaaf.ru/home/2011-09-04-14-50-32/2011-09-04-14-51-27#>]. Käytetty 26.3.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *Программа ДОСААФ России «Военно-патриотическое воспитание граждан на 2011-2015 годы», (Patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2011-2015)*, 1.12.2011, [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-30-06-35-54>]. Käytetty 2.1.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *Состав Наблюдательного совета ДОСААФ России, (tarkkailuneuvoston kokoonpano)*, [<http://www.dosaaf.ru/home/nablyudatelnyj-sovet/sostav-nablyudatelного-soveta-dosaaf>]. Käytetty 30.12.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Структура, (rakenne)*, [<http://www.dosaaf.ru/home/struktura>]. Käytetty 29.12.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Третье заседание Наблюдательного совета, (tarkkailuneuvoston kolmas istunto)*, 21.12.2011, [<http://www.dosaaf.ru/sobytiya/455-2011-12-21-08-09-43>]. Käytetty 30.12.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Центров военно-патриотического воспитания и подготовки граждан Российской Федерации к военной службе в системе ДОСААФ России, (Sotilaspatrioottisen kasvatuksen keskuksset ja kansalaisten koulutus asepalvelukseen Venäjän DOSAAF-järjestössä)*, 20.10.2011, [<http://www.dosaaf.ru/deyatelnost/2011-11-23-07-18-27/2011-11-23-11-29-30>]. Käytetty 9.2.2012.

ДОСААФ (DOSAAF): *Устав Общероссийской общественно-государственной организации «Добровольное общество содействия армии, авиации и флоту России», (järjestön peruskirja)*, 18.2.2010, [<http://www.dosaaf.ru/home/ustav-dosaaf>]. Käytetty 7.11.2011.

ДОСААФ (DOSAAF): *Järjestön kotisivu*, [<http://www.dosaaf.ru>]. Käytetty 28.12.2011.

ГРАНИ.РУ (Grani.ru): *Западные компании открестились от форума "Селигер", (Läntiset yritykset irtisanoutuivat Seligeristä)*, 14.9.2010, [<http://www.grani.ru/Politics/Russia/m.181675.html>]. Käytetty 21.3.2012.

Конституция Российской Федерации, (Venäjän federaation perustuslaki), 12.12.1993, [<http://www.constitution.ru>]. Käytetty 20.1.2012.

Левада-Центр (Levada-keskus): *Перспективы гражданского общества в России, (Kansalaisjärjestöjen näkymät Venäjällä)*, tutkimusraportti, Москва, 2011.

Левада-Центр (Levada-keskus): *Россияне назвали лучший возраст, (venäläiset nimesivät parhaan iän)*, 26.9.2011, [<http://www.levada.ru/26-09-2011/rossiyane-nazvali-luchshii-vozzrast>]. Käytetty 24.11.2011.

Левада-Центр (Levada-keskus): *У россиян есть план по валу, (venäläisillä on suunnitelma vaihtoon)*, 5.10.2011, [<http://www.levada.ru/05-10-2011/u-rossiyan-est-plan-po-valu>]. Käytetty 13.1.2012.

Министерство обороны Российской Федерации (Минобороны России, Venäjän puolustusministeriö): *Добро пожаловать в Вооруженные Силы!, (Tervetuloa asevoimiin!)*, [<http://recrut.mil.ru/career/conscription.htm>]. Käytetty 19.1.2012.

Министерство обороны Российской Федерации (Минобороны России, Venäjän puolustusministeriö): *Стань военным!, (Sotilaaksi!)*, [http://kids.mil.ru/for_children/become_military.htm]. Käytetty 9.1.2012.

Министерство образования и науки Российской Федерации (Минобрнауки РФ, Venäjän federaation opetus- ja tiedeministeriö): *Дошкольное образование, (Esikouluopetus)*, [<http://www.ed.gov.ru/do-sch/rub/opr/179>]. Käytetty 2.3.2008.

Наша общая Победа, (*Yhteinen voittomme projektin kotisivu*), [<http://41-45.su>]. Käytetty 16.1.2012.

Наши (Naši): *Анкета, (jäsenhakemuslomake)*, [<http://nashi.su/join/anketa>]. Käytetty 23.1.2012.

Наши (Naši): *Манифест движения Наши, (järjestön ensimmäinen ohjelmajulistus)*, 15.4.2005, [<http://img.nashi.su/nashi.su/admin/data/3/9/manifest1.doc>]. Käytetty 24.10.2011.

Наши (Naši): *Манифест движения Наши с комментариями, (järjestön ensimmäisen ohjelmajulistuksen kommentointi)*, [<http://img.nashi.su/nashi.su/admin/data/3/2/manifest2.doc>]. Käytetty 24.10.2011.

Наши (Naši): *«Наши» вышли к посольству США с обращениями к Маккейну, (uutinen mielenosoituksesta McCainia vastaan)*, [<http://nashi.su/news/37084>]. Käytetty 12.1.2012.

Наши (Naši): *Проекты, (Projektit)*, [<http://nashi.su/projects>]. Käytetty 9.1.2012.

Наши (Naši): *Ohjelmajulistuksen käsittelyä ja päivitys*, [<http://nashi.su/manifest>]. Käytetty 24.10.2011.

Правительства Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Государственная программа развития вооружений (pääministeri Putinin puhe asevoimien kehittämistä koskien)*, 17.2.2010, [<http://premier.gov.ru/events/news/9426/>]. Käytetty 29.3.2012.

Правительство Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Постановление Правительства Российской Федерации № 122, Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2001-2005 годы, (Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2001-2005)*, 16.2.2001, [<http://www.referent.ru/1/43139>]. Käytetty 25.10.2011.

Правительство Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Постановление Правительства Российской Федерации № 422, Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2006-2010 годы, (Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2006-2010)*, 11.7.2005, [http://www.ed.gov.ru/files/materials/6729/full_version.doc]. Käytetty 25.10.2011.

Правительство Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Постановление Правительства Российской Федерации № 795, Патриотическое воспитание граждан Российской Федерации на 2011-2015 годы, (Venäjän federaation patrioottisen kasvatuksen ohjelma vuosille 2011-2015)*, 5.10.2010, [<http://www.government.ru/gov/results/12530>]. Käytetty 25.10.2011.

Правительство Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Распоряжение Правительства Российской Федерации от 3 февраля 2010 г. N 134-р г. Концепция федеральной системы подготовки граждан Российской Федерации к военной службе на период до 2020 года, (Venäjän federaation esisotilaallisen koulutuksen konsepti vuoteen 2020 saakka)*, [<http://www.rg.ru/2010/02/12/prisyv-dok.html>]. Käytetty 9.2.2012.

Правительство Российской Федерации (Venäjän federaation hallitus): *Распоряжение Правительства РФ от 18 декабря 2006 г. N 1760-р с изменениями от 12 марта 2008 г., 28 февраля, 16 июля 2009 г, Стратегия государственной молодежной политики в Российской Федерации на период до 2016 года, (Venäjän federaation valtiollinen nuorisopolitiikan strategia vuoteen 2016 saakka)*, [<http://kommolrb.ru/2011-02-14-04-11-08/federalnie-zakoni/308-2011-02-15-07-29-19>]. Käytetty 4.1.2012.

Президент Российской Федерации (Venäjän federaation presidentti): *Военная доктрина Российской Федерации, (Venäjän Federaation sotilasdoktriini)*, 5.2.2010, [http://news.kremlin.ru/ref_notes/461]. Käytetty 8.11.2011.

Президент Российской Федерации (Venäjän federaation presidentti): *Совещание по вопросам призыва на военную службу (Presidentti Medvedevin puhe asepalveluksen muutoksista)*, 22.7.2010 года, [<http://news.kremlin.ru/news/8404>]. Käytetty 20.2.2011.

Росмолодежь (Федеральное агентство по делам молодежи, nuorisoasiainvirasto): (Nuorisoasiainviraston virallinen kotisivu, johtajien esittely), [<http://fadm.gov.ru/about/top/>]. Käytetty 27.12.2011.

Росмолодежь (Федеральное агентство по делам молодежи, nuorisoasiainvirasto): *Анализ и статистика, (Nuorisoasiainviraston virallinen kotisivu, tilastotietoa)*, [http://fadm.gov.ru/regionmain/region12/analysis/index.php?sphrase_id=8880]. Käytetty 28.12.2011.

Росмолодежь (Федеральное агентство по делам молодежи, nuorisoasiainvirasto): *Всероссийский молодежный инновационный форум Селигер 2012, (Seliger 2012 virallinen kotisivu)*, [<http://forumseliger.ru/about/directions/run>]. Käytetty 16.1.2012.

Росмолодежь (Федеральное агентство по делам молодежи, nuorisoasiainvirasto): *Беги за мной!, (Juokse kanssani!, projektin kotisivu)*, [<http://www.zamnoy.org/>]. Käytetty 24.1.2012.

Российская Федерация (Venäjän federaatio): *Федеральный закон "О воинской обязанности и военной службе", от 28.03.1998 N 53-ФЗ, (Laki asevelvollisuudesta ja asepalveluksesta, nro 53-F3)*. [http://www.consultant.ru/popular/military/32_1.html]. Käytetty 20.1.2012.

Росстат (ROSSTAT): *Демография (Demografia)*, 2012, [http://www.gks.ru/bgd/free/b12_00/IssWWW.exe/Stg/dk01/7-0.htm]. Käytetty 21.3.2012.

Росстат (ROSSTAT): *Молодежь в России 2010*, (*Nuoriso Venäjällä 2010, tilastovuosikirja*), 2010,
[<http://www.gks.ru/wps/wcm/connect/rosstat/rosstatsite/main/publishing/catalog/statisticCollections/0c5cc50045a16412acefff90e548526c>]. Käytetty 3.1.2011.

Савина, Екатерина: *Политинформация на свежем воздухе*, (*poliittista tietoutta viileässä ilmassa*), Газета "Коммерсантъ", №76 (3652), 05.05.2007,
[<http://www.kommersant.ru/doc/763592>]. Käytetty 12.1.2012.

Становая, Татьяна: *Молодежные организации в современной России*, (*Nuorisjärjestöt Nyky-Venäjällä*), 5.12.2005. [<http://www.politcom.ru/320.html>]. Käytetty 3.1.2012.

Сталь (Teräs): *Главная / Регионы*, (*Pääsivu, alueet*), 2011,
[<http://www.madeofsteel.ru/regions/>]. Käytetty 2.1.2012.

Сталь (Teräs): *Главная / Проекты*, (*Pääsivu, projects*), 2011,
[<http://www.madeofsteel.ru/regions/>]. Käytetty 16.1.2012.

Центральная избирательная комиссия РФ (Venäjän keskusvaalilautakunta): *Результаты выборов*, (*vaalien tulokset*), 9.12.2011.
[http://www.vybory.izbirkom.ru/region/region/izbirkom?action=show&root=1&tvd=100100028713304&vrn=100100028713299®ion=0&global=1&sub_region=0&prver=0&pronetvd=null&vibid=100100028713304&type=242]. Käytetty 3.1.2012.

ФОМ (Фонд Общественное Мнение, FOM): *Молодежные политические организации*, (*kyselytutkimus poliittisista nuorisjärjestöistä*), [<http://fadm.gov.ru/upload/iblock/54b/mol-org2010.PDF>]. Käytetty 28.12.2011.

ФОМ (Фонд Общественное Мнение, FOM): *Молодежь в политике*, (*Nuoriso politiikassa*), 22.5.2008, [<http://fadm.gov.ru/upload/iblock/54b/mol-org2010.PDF>]. Käytetty 3.4.2012.

Artikkelit

Kääriäinen, Kimmo: *Uskonto Venäjällä*. Artikkelit teoksessa: Nikula, Jouko toim: *Katse Venäjään - suomalaisen Venäjä-tutkimuksen antologia*, Gummerus Kirjapaino Oy, 2006.

Kiianlinna, Lauri: *Venäläisestä sotilasjohtamisesta*. Artikkelit teoksessa: Maanpuolustuskorkeakoulu, Taktiikan laitos: *Venäjän asevoimat 2000-luvun alussa*, Julkaisusarja 2, Taktiikan asiantietoa, N:o I/1999, Hakapaino Oy, Helsinki, 1999.

Laruëlle, Marlene: *Negotiating History, Memory Wars in the Near Abroad and Pro-Kremlin Youth Movements*, Demokratizatsiya, The Journal of Post-Soviet Democratization, Special Issue: Russian Nationalism, Foreign Policy and Identity Debates, Volume 19, Number 3, Summer 2011.

Lassila, Jussi: *Making Sense of Nashi's Political Style*, The Journal of Post-Soviet Democratization, Special Issue: Russian Nationalism, Foreign Policy and Identity Debates, Volume 19, Number 3, Summer 2011b.

Smith, Hanna: *The Nexus of Great Power Thinking: Russian Domestic and Foreign Policy*. Artikkele teoksessa: Nygren et al: *Russia on Our Minds, Russian Security Policy and Northern Europe*, Strategic Yearbook 2008-2009, Elanders Sverige Ab, Vällingby, 2010.

Sperling, Valerie: *Making the public patriotic, Militarism and anti-militarism in Russia*. Artikkele teoksessa: Laruëlle, Marlene: *Russian Nationalism and the National Reassertion of Russia*, Routledge, New York, April 2009.

Kirjallisuus

Рогозин, Д. О. (ред.): *Война и мир в терминах и определениях, (Sota ja rauha termeissä ja määritelmässä, sotilassanakirja)*, Издательский дом ПоРог, Москва, 2004, [<http://www.voina-i-mir.ru/>].

Сердюков, А. Е. (ред.): *Военный энциклопедический словарь, (sotilassanakirja)*, Военное издательство, Москва 2007.

Aapola, Sinikka & Kaarninen Mervi (toim.): *Nuoruuden vuosisata. Suomalaisen nuorison historia*, SKS, Helsinki, 2003.

Anderson, Benedict: *Imagined Communities: Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*, Verso, London, 1983.

Karppinen, Antti: *Venäjän aatetta jäljittämässä*, WSOY, Kirjapainoyksikkö, Juva, 1999.

Karppinen, Antti: *The Hammer, Sickle, and Star: Following the Idea of Russia*, Gummerus Kirjapaino Oy, Vaajakoski, 2006.

Kenttäohjesääntö (KOYL), yleinen osa, Edita Prima Oy, Helsinki, 2008.

Kielitoimiston sanakirja. S-Ö. Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, Gummerus Kirjapaino Oy, Helsinki, 2006.

Kirkinen, Heikki: *Venäjän historia*, Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2006.

Mearsheimer, John J.: *The Tragedy of Great Power politics*, W.W.Norton, New York, 2001.

Nikula et al: *Katse Venäjään - suomalaisen Venäjä-tutkimuksen antologia*, Gummerus Kirjapaino Oy, 2006.

Parikka, Outi: *Äiti-Venäjän aapinen*, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä, 2007.

Pyykkö, Riitta: *Maa jossa kaikki on mahdollista*, Kirja-Aurora, Turku, 2002.

Saukkonen, Pasi: *Politiikka monikulttuurisessa yhteiskunnassa*, WSOY, Helsinki, 2007.

Smith, Anthony: *National identity*, Penguin books, London, 1991.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A: *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*, Gummerus Kirjapaino Oy, Jyväskylä, 2004.

Visuri, Pekka: *Turvallisuuspolitiikka ja strategia*, WSOY - Kirjapainoyksikkö, Juva 1977.

Lehdet ja aikakauskirjat

- Ahonen Anneli: *Venäjän vaaliprotesti kuohuu verkossa*, Helsingin Sanomat, 10.12.2011.
- Ahonen Anneli: *Venäjän verkkokapinan mestari*, Helsingin Sanomat, 17.12.2011.
- Boykewich, Stephen: *Putin Plays Host to 56 Nashi Youth*, The Moscow Times, 27.7.2005.
- ISSS (The International Institute for Strategic Studies): *The Military Balance 2010*, Routledge, London, 2010.
- Lehtinen, Aki Petteri: *Venäjän muisti on isänmaallinen*, Helsingin Sanomat, 23.2.2009.
- Niemeläinen Jussi: *Voimapolitiikan kesäalbumi*, Helsingin Sanomat, 3.8.2011.
- Niemeläinen Jussi: *Venäjän vaalikamppailu siirtyi nettiin*, Helsingin Sanomat, 24.11.2011.
- Niemeläinen Jussi: *Vera ei pysty jättämään Moskovaa*, Helsingin Sanomat, 14.11.2011.
- Saarinen, Sampo: *Venäjän nuorisoliikkeissä vallalla länsivastaisuus*, Turun Sanomat 26.10.2008.
- Yläjoki, Janne: *Nashit valtaavat Moskovan*, Turun Sanomat, 1.12.2011.
- Yläjoki, Janne: *Netistä nousi tuima mies*, Turun Sanomat, 10.12.2011.

Tutkimukset ja opinnäytteet

- Forss et al: *Venäjän sotilaspoliittinen kehitys ja Suomi*, Maanpuolustuskorkeakoulu, Strategian laitos, Helsinki, 2011.
- Puolustusministeriö (PLM): *Haasteiden Venäjä*, Edita Prima Oy, Helsinki, 2008.
- Valdai, Valdai Discussion Club Analytical report: *Russia Should Not Miss its Chance*, Moscow, November 2011.
- Vinatier, Laurent: *"The «opposition» youth movements in Russia ...in search of political alternatives..."*, In partnership with the Thomas More Institute (Brussels-Paris) and Multipol.org, September 2007.

Muut julkaistut lähteet

- BBC News: *Russian youths 'hound UK envoy'*, December 8, 2006, [<http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/6162033.stm>]. Käytetty 12.1.2012.
- ComScore, Press Release: *ComScore Releases Overview of European Internet Usage in September 2011*, [http://www.comscore.com/Press_Events/Press_Releases/2011/11/comScore_Releases_Overview_of_European_Internet_Usage_in_September_2011]. Käytetty 28.11.2011.

Kommersant: *Russian Authorities Ask Price of Sanctions*, May 03, 2007, [http://www.kommersant.com/p763233/r_527/Estonia/]. Käytetty 12.1.2012.

Löfstrand, Maria: *Rysk identitet och självbild - ryska medborgares syn på hot, sitt land och sin omvärld*, Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI), Stockholm, April 2008, [http://www.foi.se/FOI/templates/PublicationPage____171.aspx?qu=FOI-R%E2%80%9442503%E2%80%944SE&au=&yr=&fomr=&sort=ar%20DES]. Käytetty 6.10.2011.

Pedersen, Lise Birk: *Putin's Kiss*, dokumenttielokuva, Tanska, julkaistu 19.1.2012.

RIA Novosti: *Russian military has 'no one left to draft'*, 17.11.2011, [http://en.rian.ru/military_news/20111117/168776056.html]. Käytetty 21.3.2012.

Rosmolodezh: *International Youth Forum Seliger 2012*, (*Seliger 2012 virallinen kotisivu*), [http://www.interseliger.com/about/about_forum/]. Käytetty 16.1.2012.

STRATFOR: *The Expanding Role of Russia's Youth Groups*, June 8, 2011, [http://www.stratfor.com/memberships/196512/analysis/20110608-expanding-role-russias-youth-groups]. Käytetty 5.12.2011.

Ulkoasiainministeriö: *Venäjä-toimintaohjelma*. Valtioneuvoston periaatepäätös 16.4.2009, [http://www.valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/periaatepaatokset/2009/venaja-toimintaohjelma/145451.pdf]. Käytetty 8.11.2011.

Uusi Suomi (verkkolehti): *Tämä oli Suomen ensimmäinen askel fasismiin*, 23.3.2009, [http://www.uusisuomi.fi/kotimaa/54399-%E2%80%9Dtama-oli-suomen-ensimmainen-askel-fasismiin%E2%80%9D]. Käytetty 16.1.2012.

Valtioneuvosto: *Suomen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka 2009*, Valtioneuvoston selonteko, VNS, 23.1.2009, [http://valtioneuvosto.fi/tiedostot/julkinen/pdf/2009/turvallisuus-ja-puolustuspoliittinen-selonteko/selonteko.pdf]. Käytetty 3.4.2012.

Verkkouutiset: *Venäläisjärjestön mielestä suomalainen ihmisoikeustuomari on natsi*, 22.9.2010, [http://www.verkkouutiset.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=38580:venaelaisjaerjestoen-mielestae-suomalainen-ihmisoiikeustuomari-on-natsi&catid=35:ulkomaat&Itemid=6]. Käytetty 28.2.2012.